КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

Архітектурний факультет
Образотворчого мистецтва і архітектурної графіки
(назва кафедри)

АТЕСТАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ МАГІСТР

на тему:
Принципи художньо-декоративного оздоблення тимчасового житла для переселенців

Пиріжок Яна Олексіївна
(прізвище, ім’я та по батькові студента повністю)

Київ 2023 р.

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

Архітектурний факультет
Образотворчого мистецтва і архітектурної графіки
(назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ
В.о. завідувачки кафедри
_____Олена САФРОНОВА
„___” _____2023 року

АТЕСТАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ МАГІСТР

Принципи художньо-декоративного оздоблення тимчасового житла для переселенців
(назва)

Виконав здобувач(ка) групи _____

Пиріжок Яна Олексіївна
(прізвище, ім’я та по батькові повністю)

Спеціальність: 023 – Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація
ОПП: Художньо-декоративне оздоблення інтер’єру

Керівник:_____Бець С. М._____
(прізвище, ініціали,)
канд. філос. н.
науковий ступінь, вчене звання

Рецензент:_____
(прізвище, ініціали,)
_____
науковий ступінь, вчене звання

Київ 2023 р.

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

Факультет: **Архітектурний**
Кафедра: **образотворчого мистецтва і архітектурної графіки**
Освітній рівень: другий (магістерський) рівень
Галузь знань: 02 – Культура і мистецтво
Спеціальність: 023 – Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація
ОПП: Художньо-декоративне оздоблення інтер'єру

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан архітектурного факультету

_____Олександр КАЩЕНКО
„____" _____2023 року

З А В Д А Н Н Я
ДО ВИКОНАННЯ АТЕСТАЦІЙНОЇ РОБОТИ
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ МАГІСТР

Пиріжок Яна Олексіївна
(прізвище, ім'я та по батькові здобувача)

1. Тема роботи: Принципи художнього-декоративного оздоблення тимчасового житла для переселенців
затверджена наказом ректора КНУБА № 2695/2 від 13.11.2023 року
2. Керівник роботи: Бець Світлана Миколаївна, канд. філос. н.
(прізвище, ім'я та по батькові, науковий ступінь, вчене звання)
3. Строк подання студентом роботи до захисту_____
4. Зміст пояснювальної записки за розділами:
Вступ. Актуальність дослідження. Мета дослідження. Задачі дослідження. Об'єкт та предмет дослідження. Методи дослідження. Передбачена наукова новизна. Передбачена практична новизна одержаних результатів. Структура та обсяг роботи.
Розділ 1. Досвід оздоблення тимчасового житла для переселенців
1.1 Теоретичний досвід художньо-декоративного оздоблення тимчасового житла для переселенців
1.2 Практичний досвід художньо-декоративного оздоблення тимчасового житла для переселенців
1.3 Фактори і умови художньо-декоративного оздоблення тимчасового житла для переселенців
Висновки до розділу 1
(Зміст розділу може уточнюватися консультантом розділу)
Розділ 2. Передумови формування художньо-декоративного оздоблення тимчасового житла
2.1 Класифікація різновидів тимчасового житла
2.2 Принципи художньо-декоративного оздоблення тимчасового житла
2.3 Особливості оздоблення приміщень тимчасового житла для переселенців
Висновки до розділу 2
(Зміст розділу може уточнюватися консультантом розділу)

Розділ 3. Засоби і прийоми художньо-декоративного оздоблення інтер'єру тимчасового житла для переселенців
3.1 Вихідні дані та завдання на проектування
3.2 Концепція художньо-декоративного оздоблення інтер'єру тимчасового житла для переселенців
3.3 Функціональне-технологічне і об'ємно-просторове рішення інтер'єру
3.4 Стилістика, меблі, оздоблювальні матеріали та освітлення інтер'єру приміщення
Висновки до розділу 4
(Зміст розділу може уточнюватися консультантом розділу)
Розділ 4. Художня робота
4.1 Аналіз досвіду створення художньої роботи в матеріалі
4.2 Концепція художньої роботи
4.3 Засоби, прийоми, композиційне рішення художної роботи в матеріалі
Висновки до розділу 4
5. Графічний матеріал за розділами _____
Наповнення даного розділу визначає керівник роботи.

6. Календарний план виконання роботи:

Види робіт та їх зміст	Дата виконання
Розділ 1. Досвід оздоблення тимчасового житла для переселенців	04.10.2023
Розділ 2. Передумови формування художньо-декоративного оздоблення тимчасового житла	25.10.2023
Розділ 3. Засоби і прийоми художньо-декоративного оздоблення інтер'єру тимчасового житла для переселенців	15.11.2023
Розділ 4. Художня робота	06.12.2023
Остаточне оформлення роботи	
Перевірка роботи на плагіат	15.12.2023
Попередній захист роботи на кафедрі	18.12.2023
Направлення роботи на рецензування	18.12.2023

7. Консультанти розділів атестаційної випускної роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Перевірив	
		дата	підпис
Розділ 1.			
Розділ 2.			
Розділ 3.			
Розділ 4.			

8. Дата видачі завдання 01.09.2023 року

В.о. зав. кафедри _____
_____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник _____ _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Здобувач _____ _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК 7
Вступ 8
РОЗДІЛ 1. ДОСВІД ОЗДОБЛЕННЯ ТИМЧАСОВОГО ЖИТЛА ДЛЯ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ 13
1.1. Теоретичний досвід художньо-декоративного оздоблення тимчасового житла для переселенців 13
1.2. Практичний досвід художньо-декоративного оздоблення тимчасового житла для переселенців 23
1.3. Фактори і умови художньо-декоративного оздоблення тимчасового житла для переселенців 39
Висновки до розділу 1 41
РОЗДІЛ 2. ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬО-ДЕКОРАТИВНОГО ОЗДОБЛЕННЯ ТИМЧАСОВОГО ЖИТЛА 43
2.1 Класифікація різновидів тимчасового житла 43
2.2. Принципи художньо-декоративного оздоблення тимчасового житла 46
2.3. Особливості оздоблення приміщень тимчасового житла для переселенців 49
Висновки до розділу 2 58
РОЗДІЛ 3. ЗАСОБИ І ПРИЙОМИ ХУДОЖНЬО-ДЕКОРАТИВНОГО ОЗДОБЛЕННЯ ІНТЕР'ЄРУ ТИМЧАСОВОГО ЖИТЛА ДЛЯ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ 60
3.1. Вихідні дані та завдання на проектування 60
3.2. Концепція художньо-декоративного оздоблення інтер'єру тимчасового житла для переселенців 61
3.3. Функціонально-технологічне і об'ємно-просторове рішення інтер'єру 63
Висновки до розділу 70
РОЗДІЛ 4. ХУДОЖНЯ РОБОТА В МАТЕРІАЛІ: ЖИВОПИС 72
4.1. Аналіз досвіду створення художньої роботи в матеріалі 72
4.2.Концепція художньої роботи 74
4.3.Засоби, прийоми, композиційне рішення художньої роботи в матеріалі 77
Висновки до розділу 4 80

ВИСНОВКИ_____81
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ_____84

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК

Художньо-декоративне оздоблення – це оздоблення приміщення, художніми виробами, які мають практичне застосування, а також художня обробка (оздоблення) побутових предметів (меблів, тканин, знарядь праці, одягу, посуду та іншого).

Внутрішньо переміщена особа (ВПО) — в українському законодавстві це громадянин України, іноземець або особа без громадянства, яка перебуває на території України на законних підставах та має право на постійне проживання в Україні, яку змусили залишити або покинути своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру [].

Тимчасове житло – це житлові приміщення для громадян, які не мають або втратили постійне житло.

Ергономіка – це наука, заснована на фізіології, техніці та психології того, як люди взаємодіють зі своїм робочим середовищем. Мета даної науки, це надання рекомендацій щодо підвищення ефективності та комфорту при облаштуванні громадського середовища.

Модульне містечко – це поселення, що збудоване з модульних конструкцій.

Вступ

Актуальність дослідження

Обрана проблема магістерської роботи є актуальною, тому що у зв'язку з російською агресією проти України та внаслідок бойових дій, проблема відсутності житла стає найголовнішою для більшості наших співвітчизників. Все більше людей залишаються без своїх квартир та заміських будинків, більшість із них змушені виїжджати в інші міста та країни, де доводиться шукати собі нове тимчасове житло. Дуже важливо забезпечити людей помешканнями у як найшвидший час, це можна зробити за допомогою тимчасових поселень.

Відсутність житла є однією з основних проблем громадян нашої країни, які внаслідок війни були змушені покинути або втратили домівки. За даними Міжнародної організації з міграції, загальна кількість внутрішньо переміщених осіб дорівнює 5,4 млн (станом на червень 2023). Люди місяцями поневіряються по наспіх облаштованих для них притулках, у т.ч. це родини з маленькими дітьми, особами похилого віку, інвалідами тощо. Тож потреба в житлових приміщеннях для проживання тимчасово внутрішньо переміщених осіб (ВПО) у зв'язку з воєнними діями зростає пропорційно до збільшення територій, на яких продовжують активно відбуватись бойові дії. На жаль, щодня все більше населених пунктів нашої держави зазнають руйнувань внаслідок військової агресії рф. Людей масово евакуюють з містечок та селищ, де проходять бойові дії, а також з наближених до них поселень.

Так як люди є одним з найголовніших економічних ресурсів країни, то для запобігання виїзду працездатних громадян - забезпечення людей сучасним житлом (тимчасовим), є пріоритетною задачею для держави.

Про актуальність дослідження також свідчить матеріали УВКБ ООН, (Агентство ООН у справах біженців) [45] https://www.unhcr.org/ua, а також Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо першочергових заходів реформування сфери містобудівної діяльності (проект)» [39]. https://www.president.gov.ua/search?query.

Закон про переселенців — Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» від 20.10.14 р. № 1706-VII [41].

А також дослідження науковців:

1. Солодько А. у роботі “Захист соціально-економічних прав внутрішньо переміщених осіб”зазначає, що аналізуючи досвід інших країн вивели рекомендації для України щодо соціально-економічних прав ВПО [35].
2. Панфілов А.В. у дисертаційному дослідженні на тему: “Особливості формування мобільної оселі для тимчасового перебування (кінець XX – початок XXI ст.)” здійснив аналіз особливостей формування мобільної оселі та виведення головних принципів проектування середовища для тимчасового перебування [17]
3. Авдєєва Н.Ю., Кириленко М.О. у статті “Підхід до архітектурно-планувальної організації тимчасового житла для внутрішнього переміщення осіб. Проблеми розвитку міського середовища” описали результати дослідження різних видів модульних будівельних конструкцій, що застосовуються в аварійних ситуаціях при проектуванні тимчасового житла для внутрішньо переміщених осіб, а також розглядаються закономірності його проектування [2].
4. Балуєва О. В. у статті “Шляхи вирішення проблем внутрішньо переміщених осіб: міжнародний досвід” розглядає досвід зарубіжних країн в вирішенні проблем внутрішньо переміщених осіб. Приділено увагу досвіду розв’язання проблем внутрішніх переміщених осіб в Азербайджані, Грузії, Молдові. Зроблено висновки з міжнародного досвіду, які могли б бути корисними для України [35].
5. Закіров М. у своєму дослідженні “Набутий досвід і перспективні проекти розв’язання житлових проблем переселенців” здійснив аналіз досвіду переселенців в різних країнах. Зроблено висновки з міжнародного досвіду, які могли б бути корисними для України [14]
6. Гнесь І. П. в своїй роботі “Проблеми формування соціального житла в Україні” розглядає питання нормування соціального житла, пропонує

методику розрахунку площ квартир, спрямована на збалансоване забезпечення всіх типів сімей, виявляється специфіка номенклатури приміщень, їх оптимальні параметри в умовах жорсткого ліміту загальної площі [36].

7. Бородич Л.В. в роботі “Сучасний теоретичний та практичний досвід спорудження тимчасового житла для ВПОП” аналізує зарубіжний досвід формування житла для біженців та мігрантів та висвітлює пов’язану із цим проблематику [7].
8. Діхтяренко А. у праці “Потреби та проблеми внутрішньо переміщених осіб” Дослідження проблем внутрішньо переміщених осіб” аналізуючи досвід інших країн вивели рекомендації для України [38].
9. Надгара В. І. “Проблеми вимушеної внутрішньої міграції населення в контексті концепції «суспільства ризику»” виявляє специфіку формування дизайну зовнішнього і внутрішнього середовища модульних житлових будинків. Розглядає доцільність використання модульних структур в умовах України [23].
10. Король В.П. у роботі “Типологічні аспекти тимчасового житла. Сучасні проблеми архітектури та містобудування” висвітлює теоретико-методологічні основи формування житла як системи взаємопов’язаних елементів, важливі параметри структурних одиниць житлової забудови, основи функціонального зонування житлового середовища, типи житла та для проектування житла. Описані основні містобудівні вимоги. Враховано архітектурно-композиційні рішення, конструктивні системи та технічне оснащення при будівництві будинків різних ієрархічних рівнів [16].

На даний момент багато праць присвячені формуванню тимчасового житла для переселенців, але ще мало досліджуваною є проблема художньо-декоративного оздоблення тимчасового житла для біженців.

Мета дослідження:

Метою магістерської роботи є дослідження принципів художньо-декоративного оздоблення тимчасового житла для переселенців.

Задачі дослідження:

- аналіз теоретичного і практичного досвіду використання художньо-декоративного оздоблення житлових приміщень;
- теоретичне обґрунтування заходів з формування художньо-декоративного оздоблення житлових приміщень;
- формування методики створення унікального художньо-декоративного оздоблення житлових приміщень.

Об'єкт і предмет дослідження

Об’єктом дослідження є художньо-декоративне оздоблення тимчасових житлових приміщень. Предметом дослідження - підходи та методи художньо-декоративного оздоблення тимчасових житлових приміщень.

Методи дослідження:

- аналіз сучасних тенденцій проектування тимчасового житла для біженців;
- аналіз сучасних тенденцій художньо-декоративного оздоблення житлових приміщень;
- методи аналізу потреб потенціальних мешканців;
- метод розрахунку необхідної площі для повноцінного тимчасового житла;
- метод структурно-функціонального моделювання для вибору найбільш комфортного архітектурно-планувального рішення майбутнього тимчасового житла для біженців;
- метод експериментального проектування дизайну тимчасового житла для біженців з використанням прогресивних тенденцій художньо-декоративного оздоблення.

Наукова новизна

Наукова новизна одержаних результатів полягає в формуванні аналітичної бази для художньо-декоративного оздоблення тимчасового житла.

Практична цінність

Результати наукових досліджень будуть реалізовані в магістерському дипломному проекті. Результати даних наукових досліджень можуть бути використанні в подальшому наукових працях, проектної практиці і в навчальному процесі.

Структура та обсяг роботи

Структура роботи складається з 4 розділів: дослідницький, теоретичний і 2-х розділів пошуково-експериментальних. Кожний розділ включатиме три параграфи. Після загальних висновків буде розміщено список використаних джерел. А також робота матиме термінологічний словник.

РОЗДІЛ 1. ДОСВІД ОЗДОБЛЕННЯ ТИМЧАСОВОГО ЖИТЛА ДЛЯ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ

1.1. Теоретичний досвід художньо-декоративного оздоблення тимчасового житла для переселенців

Житлове середовище – сукупність просторів закритого та відритого типу, призначені для соціальних потреб жителів, які мають інтерес до користування даної житлової площі. Поділяють на:

− особисті приміщення (індивідуальні квартири, колективні, групові чи сімейні кімнати);

− громадські приміщення (навчальні заклади, установи культури, громадсько-торгівельні заклади);

− комплекси особистих приміщень (гуртожитки, хостели, житлові квартири).

На сьогодні все більше проектується нові типи житла за певними потребами. Колективне житло дуже розвинене у європейських країнах, в процесі розбудови такого простору почали з’являтися дизайнерські рішення, наприклад, щодо холодильників, в яких є індивідуальні камери схову під замок. Інколи в тимчасовому житлі колективного типу не існує особливої планувальної системи і односімейну квартиру перероблюють на комунальну при згоді власників. Так можуть перетворити і приватний будинок. У цій ситуації можуть бути порушені транзитні зони через початкове призначення середовища, практичний досвід показує, що під час такого колективного руху взаємозв’язки між жителями погіршуються [11].

Велика кількість досліджень теоретичних та методичних аспектів присвячена тимчасовому середовищу, проблема цього житла висвітлена у багатьох працях науковців.

Наприклад, Олійник О.П., Гнатюк Л.Р., Чернявський В.Г. досліджували дизайн інтер’єру, а також тимчасове житло [15]. Стверджували, що житло для тимчасового проживання має свої норми проектування, а також в такому середовищі обмежується кількість приміщень, інші габарити площ, об’єднуються

декілька функцій в один простір, компенсуючи відсутність кількох зон в загальне обслуговування (пральні, вітальні, кухні, туалети).

Житлове середовище можна поділити на тимчасове та постійне проживання (рис. 1.1.1.).

Таке житло подібне до коридорної планувальної системи. Дослідники встановили основні функції тимчасового житла:

− повноцінний сон, необхідна ізоляція для психологічного стану жителів, комфортно коли одне ліжко в одній кімнаті;

− комфортний відпочинок, звертаючи увагу на ергономічність людини біля стільців, диванів, шезлонгів, столів, ванних кімнат, кухонних меблів, а також положення у сидячому, стоячому, лежачому стані, дотримання висот меблів, габаритних проходів, необхідність нормативно проектувати за кількістю людей в одному приміщені;

− індивідуальна робота, тобто підготовчий процес особистої професійної діяльності, освіти, творчості, дизайнери та архітектори звертають увагу на ліквідації шуму, максимально хороше освітлення, робочий стіл;

− приготування продуктів харчування, звертають увагу на вологість, температуру, газові процеси, тому потребують кухні-їдальні вентиляції та хороші кухонні меблі;

− прийом їжі, важливо запроектувати, дотримуючись норм та стандартів, близько зони приготування та споживання, використання обідніх столів та меблів для сидіння;

− санітарна гігієна, устаткування спеціального санітарного обладнання, стандартні меблі – унітаз, ванна чи душова кімната, біде, пісуар, умивальник, приміщення можуть бути як індивідуальні так і колективні;

− побутова робота, простір догляду за власними речами, одягом, по можливості дизайнери в плануванні проектують окремі приміщення для засобів прибирання тимчасового житла;

− зберігання особистих речей, використання полиць під ключ, вбудованих шаф для одягу, в передпокої – шафи для верхнього одягу, дзеркало, стелажі.

Рис.1.1.1. Класифікація житлового середовища

Рис.1.1.2. Загальна класифікація основних категорій житлових комплексів[16]

Праця про архітектурне проектування житла Короля В.П та праця типологічні аспекти тимчасового житла Короля В.П надала багато інформації про класифікацій такого жила [16,17].

Досліджено, що основна різниця між тимчасовим та постійним житло – це самодостатність постійного житла, що надає повноцінне життя без колективного використання будь-чого, з меншими психологічними стресовими ситуаціями (рис.1.1.2.).

В досліджені було виявлено тимчасове житло з поділом за часом та метою конкретних жителів: для ділових осіб (привокзальні, міські готелі, також готелі для заходів, конференцій, нарад); для рекреаційних потреб людей (пансіонати, бази відпочинку біля гір чи серед природи); рекреаційне індивідуальне садибне житло (дачі), для автотуристів (кемпінги, мотелі).

До тимчасового житла належать спеціалізовані об’єкти з елементами житла (проживання є вимушеним): лікарні, пенітенціарні установи, житло для біженців, а також мобільні – це яхти, судна, будинки-вагончики, спеціальні на колесах причепи, автомобілі та залізничні вагони із облаштуванням для сну, космічні станції (рис.1.1.3.).

Також наприклад, Авдєєва Н.Ю., Кириленко М.О. у своїй статті «Підхід до архітектурно-планувальної організації тимчасового житла для внутрішнього переміщення осіб» проаналізували, що на території України були житлові одиниці для переселенців із проблемами Чорнобиля та стихійних лихами у Карпатах [3]. А сьогодні проектують тимчасове житло для постраждалих від війни.

За допомогою індустріального підходу для мобільних будинків сформували такі особливості: готові модулі здешевлюють зведення; при будівництві не використовують дорогі фундаменти; елементи такого житла швидко можна монтувати та переміщати. Контейнери без технології зварювання. Будівельні вагони із сендвіч-панелями на основі болтових з’єднуються засобами взаємо щеплення. Таке житло доступне та практичне [3].

Велике значення на стадії початку дизайн-проектування має врахування та вивчення ергономічних факторів проектованого житлового середовища. Попри те,

що всі види діяльності людини виконуються в побудованому середовищі, здається, що існує лише кілька досліджень щодо методології проектування будівель, заснованої на ергономічному підході.

У книзі Голобородько В. М. «Ергономіка для дизайнерів» представлено попереднє опитування деяких принципів, обумовлених людськими факторами/дисципліною ергономіки, аналіз ролі, яку вони відіграють в архітектурному процесі проектування, з метою визначення методології проектування, що підтримує дизайнера будівлі для створення робочих та житлових приміщень, що фактично відповідають потребам жителів [18].

Представлена тут методологія дизайну будівель, орієнтована на людину, надихає цілісний підхід ергономіки. Він зображує ітераційний процес архітектурної дизайнерської діяльності, що включає принципи людських факторів, такі як участь користувачів, врахування їх мінливості та різноманітності, стереотипи та стандарти. Методика проектування описується в оперативних кроках, підкріплених практичними прикладами, пов'язаними з різними архітектурними масштабами (рис.1.1.4.).

У посібнику Книш В.І. «Архітектурне проектування житла» висвітлені теоретичні та методологічні засади створення житла як системи, в якій взаємодіють різноманітні фактори; в ньому розглядаються основні параметри структурних компонентів житла, принципи функціонального розподілу житлового простору, різноманітні типи житлових будівель та основні містобудівні вимоги, що враховуються під час проектування житла. Посібник також пропонує архітектурні та композиційні рішення, конструктивні системи та інженерне обладнання для житлових будівель різних рівнів складності [19].

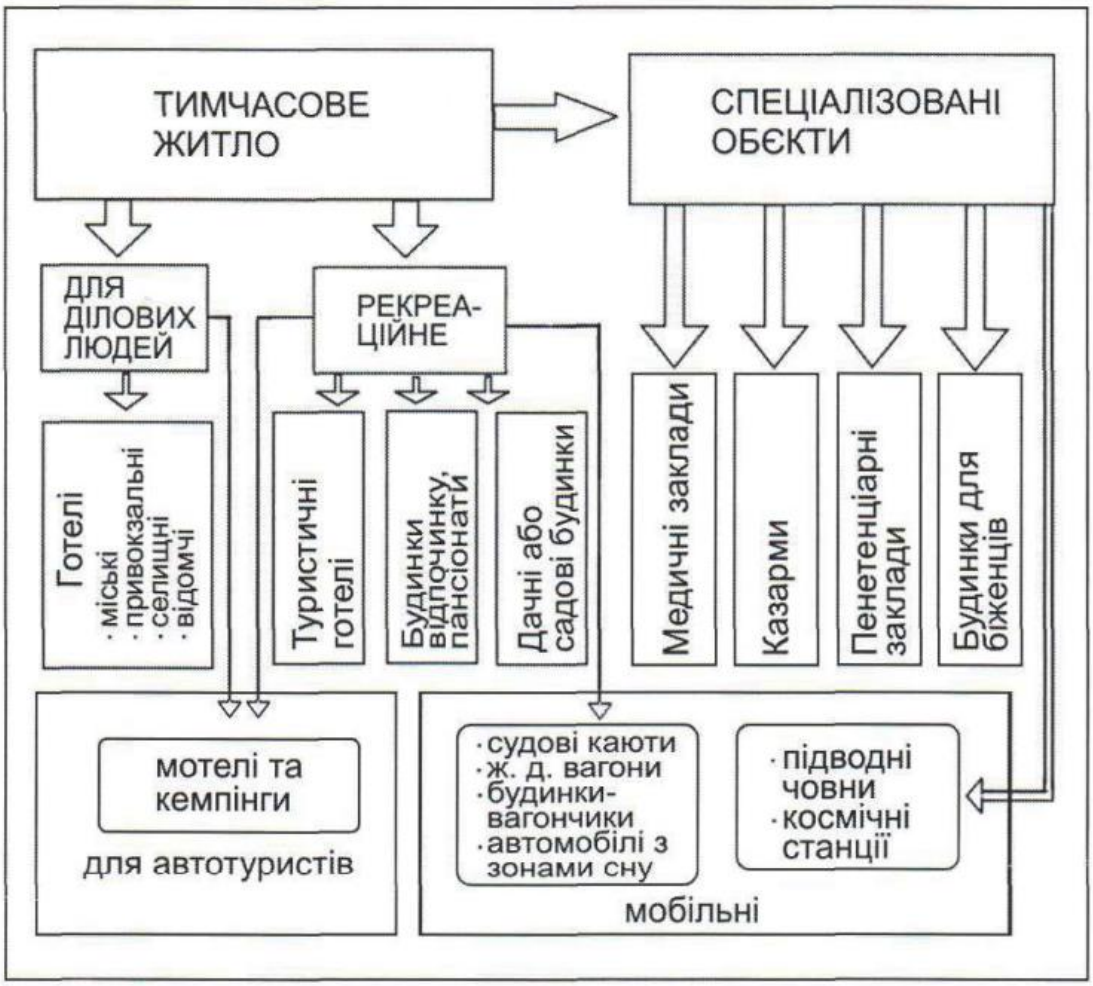

Рис.1.1.3. Загальна типологія тимчасового житла та спеціалізованих об’єктів[16]

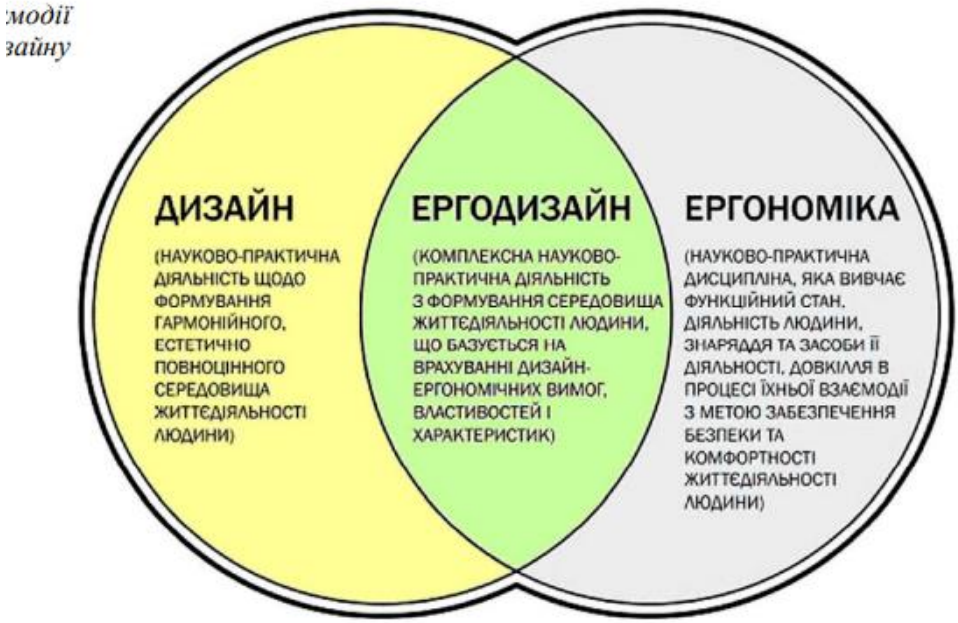

Рис.1.1.4. Схема взаємодії ергономіки та дизайну[16]

Архітектори із «Balbek bureau» Слави Балбека зібрали та проаналізували світовий досвід розробки, будівництва та утримання селищ із тимчасовим житлом. Та вивели головні фактори та пріоритети для забезпечення тимчасового, але гідного проживання українців. Вони вивели 3 головних принципи проектування тимчасового житла: функція, емпатія та технологія.

Функція включає в себе (рис.1.1.5.):

- модульність: озмір житлового блоку – це величина, яка задає розмір усім іншим проектним одиницям. Цей розмір універсальний, тобто можна побудувати містечко з будь-яких запропонованих блоків, які відповідатимуть конкретним запитам;
- масштабування*:* на рівні житлової секції кварталу або генерального плану – це можливість збільшувати чи нарощувати будівельні та житлові обсяги без структурної зміни центрального вузла. Іншими словами, інженерні вузли, громадські центри мають бути розроблені та розміщені з потенціалом примножувати й додавати житлові квартали;
- гнучкість — варіативність типології житлових секцій, яка дозволяє адаптувати схематичну сітку забудови під ділянки різної конфігурації та рельєфу (рис.1.1.6.) [21].

Емпатія включає в себе (рис.1.1.7.):

- гідність — основне завдання, яке ми ставимо перед собою, — збереження гідного способу життя. Ми повинні зробити тимчасове проживання українців, які втратили свої домівки, звичний та здоровий спосіб життя, гідним. Відібрати дім, на жаль, можна, гідність — ні;
- соціалізація, особливо в новому середовищі, позитивно впливає на психологічний стан людини. Можливість знаходити нових друзів, бути разом серед своїх зміцнює ментальне здоров'я. Саме тому під час проектування селищ тимчасового проживання важливо виділяти зони для громадських кімнат, центрів і площ;

Рис.1.1.5. Складові функції [21].

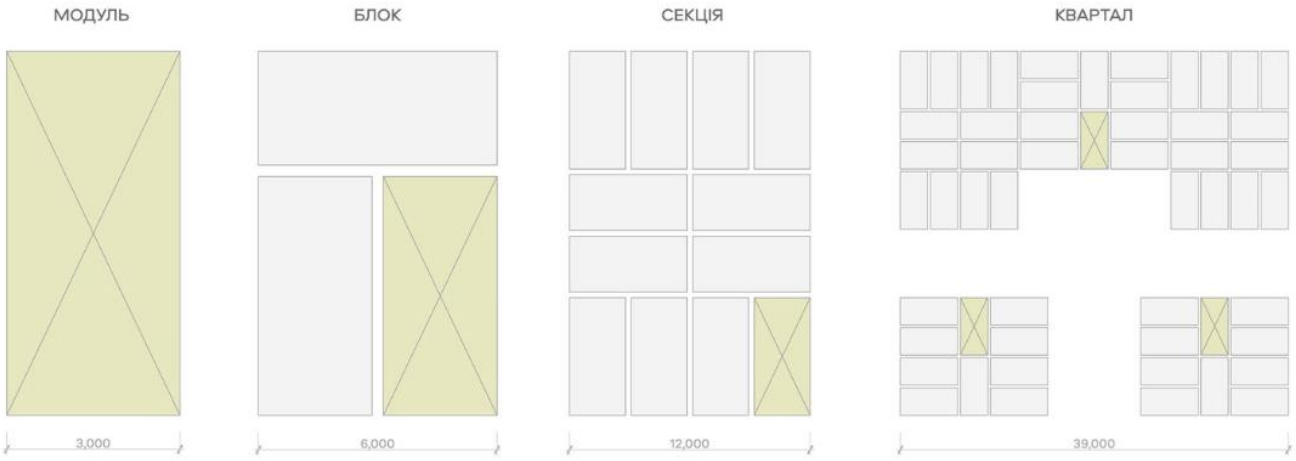

Рис.1.1.6. Схема побудови кварталу із секції [21].

Рис.1.1.7. Складові емпатії [21]

- основа житлового комфорту — зручний побут: санітарні вузли, повноцінні кухні, кімнати догляду за немовлям, пральні. На жодному проектному квадратному метрі мешканці не повинні відчувати обмеження чи нестачу допоміжних зон (рис.1.1.8.; 1.1.9.) [21].

Технологія включає в себе (рис.1.1.10.):

- швидкість — важливо знайти найоптимальніший і найшвидший спосіб будівництва;
- бюджет — важливо економна використовувати інвестиції, щоб покрити якомога більше потреб мешканців і виготовити більше житлових модулів;
- ресурс — будівельний та людський. Основний будівельний матеріал, який наша країна може видобути й виробити в достатній кількості, та робоча сила для тих завдань, де не потрібні спеціальне обладнання чи вузькопрофільні знання.

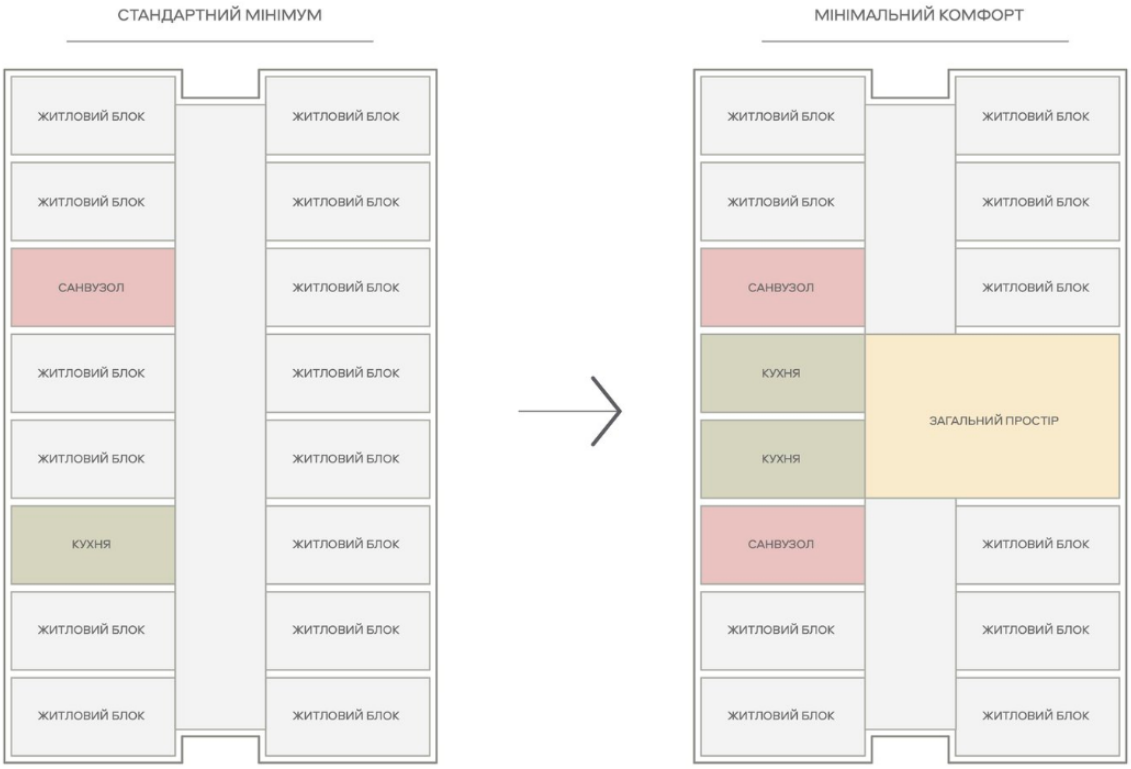

Рис.1.1.8. Схема різниці між стандартним мінімумом та мінімальним комфортом[21]

Рис.1.1.9. Схема різниці між стандартним мінімумом та мінімальним комфортом в масштабі району [21]

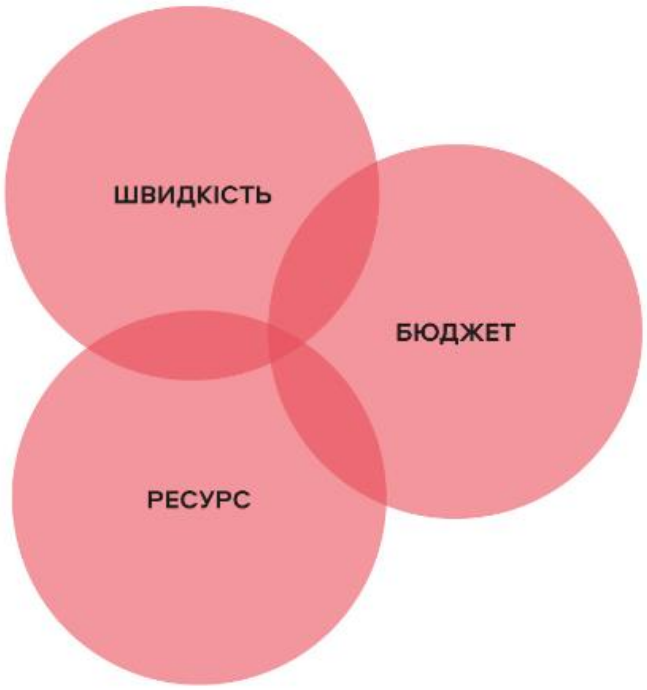

Рис.1.1.10. Складові технології [21].

1.2. Практичний досвід художньо-декоративного оздоблення тимчасового житла для переселенців.

Загалом проблематика забезпечення житловим середовищем переселенців актуальна для Європи вже більше 10 років у зв’язку з воєнними діями у Сирії, Ірані, Афганістані, Україні, Грузії та в Палестині. Тому варто розглядати приклади того як країни Євросоюзу вирішують ці завдання.

Розглянемо приклад тимчасового житла для переселенців, яке знаходиться в м. Цюрих, Швейцарія .Кількість мешканців: 114 людей; кількість будинків: 12 шт.; житлова площа на 1 людину: 15,5 м^2 ; метод будівництва: модулі з контейнерів.

Колоритне контейнерне селище Лойченбах є тимчасовим житловим масивом для шукачів притулку. Модульні будівлі пропонують житловий простір приблизно для 114 осіб. Планується що будуть споруджені додаткові тимчасові будівлі, але не як місце для проживання більшої кількості біженців. Контейнери призначені для «доступних місць для малого бізнесу, молодих компаній і людей, які працюють у культурному секторі». Місто також планує гастрономічні пропозиції, поєднані з дитячим майданчиком та місцем для дозвілля та зустрічей (Рис.1.2.1.).

Кожна житлова одиниця складається з чотирьох-п'яти житлових контейнерів, житлового приміщення в передній частині та санітарної кімнати. Разом вони утворюють чотири-п'ятикімнатну квартиру, в якій проживає 8-10 осіб. Додавши одну або кілька перегородок, цей блок можна розділити, наприклад, щоб надати сім’ям більше приватності. Розширення надзвичайно просте та надійне. Санвузол обладнаний двома душовими кабінами, унітазами та раковинами; дві плити і відкрита полиця на кухні (рис.1.2.2.).

Внутрішній двір утворює соціальний центр поселення. Його пожвавлюють аркади, що ведуть до житлових блоків. В'юнкі рослини піднімаються по бічних опорах (рис.1.2.3.).

Рис.1.2.1. Фотографія тимчасового житла [22]

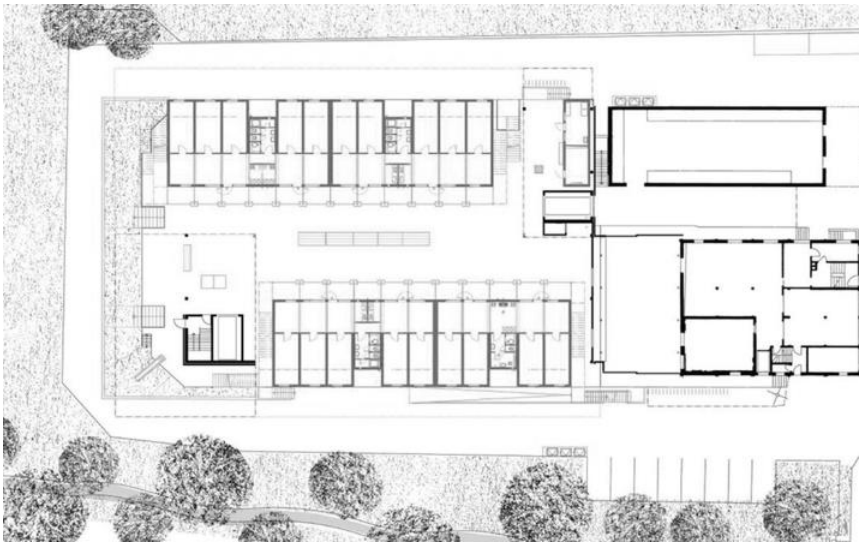

Рис.1.2.2. План тимчасового житла [22]

Рис.1.2.3. Фотографії інтер’єру тимчасового житла [22]

Розглянемо приклад тимчасового житла для переселенців, яке знаходиться в м. Ганновер, Німеччина. Кількість мешканців: 96 людей. Кількість будинків: 3 модульних двоповерхових будинків. Житлова площа на 1 людину: 17 м2. Загальна площа: 2535 м^2. Рік побудови: 2015.

Метод будівництва: збірні дерев'яні модулі. Стіни та каркас: деревина (перехресно ламінована деревина); стеля та крівля: деревина (поперечна ламінована деревина).

Поселення біженців на Steigertahlstrasse складається з 3 двоповерхових житлових кварталів і двоповерхової громадської та адміністративної будівлі. Ці будівлі огороджують загальну відкриту територію, як внутрішній двір. У містобудівному плані поселення базується на квартальній структурі сусіднього району Лінден-Норд. Житловий комплекс розрахований на 96 номерів (рис.1.2.4.).

У житлових рядах кімнати біженців об'єднуються в житлові блоки по 3-5 кімнат. Будучи центральним приміщенням, кухня-вітальня також є входом до квартири. Таким чином, немає ні коридору, ні сходів, ні вестибюля, а «тільки» власні вхідні двері з прямим сполученням з зовнішньою зоною. Це дуже усвідомлене соціально-просторове рішення, адже вхідні двері – це місце, де найкраще розгортається сусідське життя.

Плани поверхів були розроблені таким чином, щоб бути привабливими для інших груп користувачів у довгостроковій перспективі. Тут особливо можливі студентські спільні квартири або сім'ї з одним чи двома дітьми. Для цього приміщення поруч з кухнею-вітальнею було спланованo з подвійними дверима, щоб його також можна було використовувати як вітальню (рис.1.2.5.).

У громадсько-адміністративному будинку на першому поверсі розташовані групові кімнати, а на другому — кабінети для соціальних працівників (рис.1.2.6.).

Рис.1.2.4. План тимчасового житла [23]

Рис.1.2.5. Фотографія тимчасового житла [23]

Рис.1.2.6. Фотографії інтер’єру тимчасового житла [23]

Крім того, з огляду на довготривале використання, будівлі були сплановані з використанням дерев'яної конструкції, що дозволяє модульне, тобто промислове і, отже, швидке будівництво. Розміри житлових блоків складаються з модулів приблизно 2,7 м в ширину та 12 м в довжину, що відповідає розмірам вантажівки. Таким чином, модулі в основному можуть бути виготовлені на заводі, а потім доставлені на будівельний майданчик разом з усіма внутрішніми пристосуваннями та розміщені на існуючому фундаменті на місці.

Короткі терміни планування та будівництва також були важливими. Минуло лише близько 10 місяців з моменту, коли архітекторам дали замовлення в березні 2015 року, до завершення будівництва об'єкта в кінці 2015 року.

Розглянемо приклад тимчасового житла для переселенців, яке знаходиться в Ессен, Німеччина. Кількість мешканців: 800 людей. Кількість будинків: 10 модульних двоповерхових будинків . Житлова площа на 1 людину: 6 м^2. Метод будівництва: контейнери з металевого каркасу

Початковий пункт прийому біженців (EAE) на Хаммер Штрассе у Фішлакені показує, як все може працювати в інших місцях: від імені міста Ессен компанія GVE побудувала тут комплекс будівель, який був зданий в оренду землі Північний Рейн-Вестфалія. Між рішенням о початку будівництва і завершенням було лише 14 місяців (рис.1.2.7.).

800 шукачів притулку знаходять своє перше місце для проживання у Фішлакені. Тут записують їхні особисті дані, вони проходять медичний огляд і можуть подати заяву про надання притулку на місці. Через кілька тижнів шукачів притулку розподіляють по муніципалітетам. Щоб досягти найкращої можливої синергії в адміністративній зоні, на місці також було побудовано офіс реєстрації (REG) і філію Федерального відомства у справах міграції та біженців (BAMF) (рис.1.2.8.)

Площа EAE становить приблизно 4,1 га. Молочна компанія «Кутель» виробляла тут до 1990 року(Рис.1.2.9.).

Рис.1.2.7. Фотографії тимчасового житла [24]

Рис.1.2.8. Фотографії інтер’єру тимчасового житла [24]

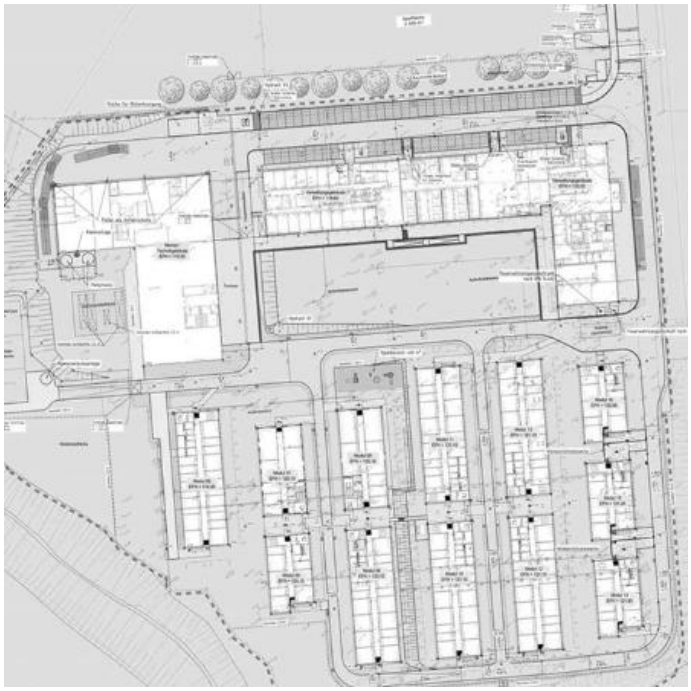

Рис.1.2.9. Генплан тимчасового житла [24]

Розглянемо приклад тимчасового житла для переселенців, яке знаходиться в Арвайлер, Німеччина. Кількість мешканців: 300 людей. Кількість будинків: 30 подвійних модулів. Житлова площа на 1 людину: 3,5 м^2. Метод будівництва: Модульні збірні залізобетонні елементи (панельне будівництво)

Плани житлових контейнерів площею 15 квадратних метрів, виготовлених із збірних бетонних деталей, спочатку були призначені для використання за кордоном - з відповідною ізоляцією та опаленням тепер їх можна використовувати також у Німеччині. У притулку площею приблизно 15 м² розташовується 4-6 осіб. Чотири стіни, дах, три вікна і двері, які можна закрити за собою. Трохи приватності, маленький шматочок дому.

Завдяки бетону будівлі можна розташовувати ближче один до одного, не маючи проблем з протипожежним захистом. Завдяки високій акумулюючій здатності бетону та додатковій теплоізоляції, інфрачервоного опалення стелі цілком достатньо. Дизайн і виготовлення неймовірно прості. Шість елементів, опорна плита, чотири стіни та дах утворюють укриття (рис.1.2.10.).

Для використання в Німеччині укриття, які вже були на заводі обладнані трьома вікнами 1 х 1 м і дверима. На сайті AKNZ два притулки завжди об’єднували, щоб утворити «двоквартирний будинок». Таким чином було зменшено площі огороджувальних конструкцій, що підлягають ізоляції. Для цього на зовнішніх стінах використовували ETICS товщиною 80 мм. Елементи даху складаються з несучого бетонного елемента, на який на заводі вже встановлено сендвіч-елемент з ізоляцією та водопровідною зовнішньою обшивкою. Основна плита була покладена безпосередньо на підготовлену поверхню, виготовлену з гравійної крихти та несучої плити EPS товщиною 40 мм. Крім того, внутрішні стіни поґрунтували, а підлогу покрили епоксидною смолою (рис.1.2.11.).

Рис.1.2.10. Фотографії тимчасового житла [25]

Рис.1.2.11.

План тимчасового житла [25]

Розглянемо приклад тимчасового житла для переселенців, яке знаходиться в Тер-Апель, Нідерланди. Кількість мешканців: 2000 людей. Кількість будинків: 258 модульних одиниць. Житлова площа на 1 людину: 5,0 м$^{2.}$ Загальна площа ділянки: 10 Га. Метод будівництва: Суцільні конструкції.

Влада спочатку планувала створити вісім закритих житлових дворів, кластерне утворення для соціального контролю. Двори були зменшені з 50 до 30 метрів у ширину, розмір, який архітектори визнали ідеальним для сусідського обміну з іншими будівельними проектами. Щоб межа між дворами та загальною зеленню, тут облаштовують пральні та кіоски (рис.1.2.12.).

Спроба привести людський масштаб у масове розміщення була зведена до найменших деталей у міському плануванні: 250 людей живуть у дворі, 16 мешканців ділять будинок, вісім мешкають у квартирі. Щоб уникнути аркад, які є однією з класиків контейнерної архітектури, архітектори вдалися до голландського принципу доступу подвійних дверей будинку з крутими сходами наверх. П'ять квадратних метрів і ширина 1,80 метра, одномісні кімнати дуже маленькі відповідно до норм - загальні кімнати поруч з кухнею були опущені на користь широкого коридору. Досвід показує, що жителі воліють усамітнитися або вийти на вулицю. Архітектура забезпечує мінімальну конфіденційність у вузьких рамках (Рис.1.2.13.).

Центр для біженців спеціально заплановано як табір з передбачуваним терміном експлуатації в тридцять років: будівельні підрядники також повинні були взяти на себе зобов’язання експлуатувати об’єкт у тендері, особлива обставина, яка позитивно вплинула на вибір матеріалів і стандарти будівництва: довговічність, різноманітність цегляні фасади, стандарт нульового енергоспоживання з сонячними панелями та високоякісною теплоізоляцією.

Рис.1.2.12. Фотографія тимчасового житла [26]

Рис.1.2.13. План тимчасового житла [26]

Розглянемо приклад тимчасового житла для переселенців, яке знаходиться в Europadorf, Augsbyrg-Hochzoll, Німеччина. Кількість мешканців: 80 людей. Кількість будинків: 20 житлових одиниць. Житлова площа на 1 людину: 20,5 $м^{2.}$ Метод будівництва: Суцільні конструкції .

«Європейське село», яке складається з 20 квартир і було побудоване наприкінці 1950-х років для колишніх примусових робітників і переміщених осіб, було прийнято асоціацією «Tür an Tür» у 1999 році та розширено до 16 квартир у 2002 році.

«Європейське село» — єдине з початкових 7 поселень, яке все ще керується в дусі свого засновника, бельгійського домініканського отця Домініка Піре. Навіть сьогодні він все ще пропонує житловий простір для сімей біженців та одиноких шукачів притулку, російських євреїв, а також турецьких і курдських біженців і управляється некомерційною компанією з обмеженою відповідальністю «Tür an Tür – mit leben und leben gGmbH» (рис.1.2.14.).

Дві новобудови замикають два поздовжні контури площі вздовж вулиць, але відступають за будівельні лінії старої забудови. Двір майже закритий, але кути залишаються відкритими. Аркадний доступ на північ дозволяє встановити вхідні двері для кожної квартири та напівпублічну зону доступу, матеріали якої залишаються необробленими - бетон, оцинкована сталь, необроблена деревина модрини. Салони вибудовуються в ряд, що виходить на південь. У них немає балконів, щоб не віддавати перевагу квартирам над старими будинками та підкреслювати важливість зеленої зони (рис.1.2.15.).

Рис.1.2.14. Фотографія тимчасового житла [27]

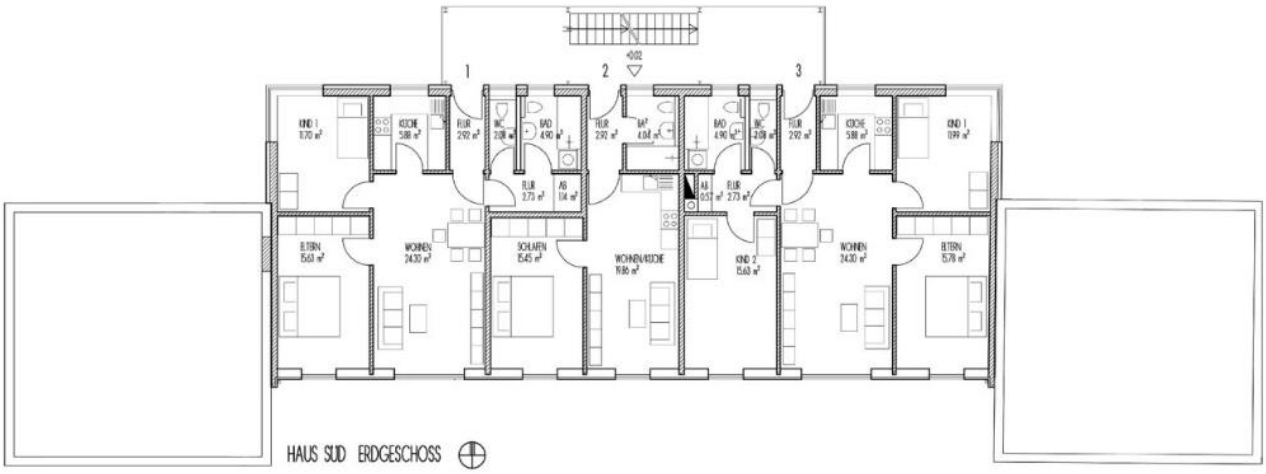

Рис.1.2.15. План тимчасового житла [27]

Розглянемо вітчизняний приклад тимчасового житла для переселенців, яке знаходиться в Харків, Україна. Кількість мешканців: 632 людей. Кількість будинків: 158 житлових модулів. Житлова площа на 1 людину: 7,5 м^2. Загальна площа ділянки: 10250 м^2. Метод будівництва: модульні конструкції

Модульне містечко було відкрито в Харкові в січні 2015 року за підтримки уряду Німеччини. Об'єкт призначався як тимчасове житло для вимушених переселенців із зони АТО, тому договір з мешканцями тривав лише півроку. Згодом сім'ї, які вирішили побутові проблеми, виїзджали, а в містечко заселялися нові мешканці (рис.1.2.16.).

З моменту відкриття містечка через нього пройшло 800 осіб, зараз у ньому проживає 302 особи, серед яких130 дітей, 33 пенсіонери, 17 багато дітних сімей та люди з інвалідністю (рис.1.2.17.).

Німецька гарантія на споруду закінчилася в липні 2017 року, і технічний стан об'єкта зараз не тільки не придатний для проживання, але й небезпечний. Взимку через відсутність належної вентиляції на стінах модулів накопичується конденсат: конденсат перетворюється на бурульки, які при падінні дозволяють воді просочуватися в приміщення. Також ця вода потрапляє на дроти, і в містечку вже траплялися короткі замикання та пожежі котлів (рис.1.2.18.).

Рис.1.2.16. Фотографія тимчасового житла [28]

Рис.1.2.17. Фотографія інтер’єру тимчасового житла [28]

Рис.1.2.18. Фотографія інтер’єру тимчасового житла [28]

Розглянемо вітчизняний приклад тимчасового житла для переселенців, яке знаходиться в Львів, Україна. Кількість мешканців: 1400 людей. Кількість будинків: 8 двоповерхових будинків. Метод будівництва: модульні конструкції.

Модульне містечко "Маріаполіс", назване на честь Маріуполя, було збудоване у Сихові минулої весни. Тут збудовано 94 житлові одиниці, в яких станом на кінець травня проживало близько 370 осіб (рис.1.2.19.).

Поруч будується новий двоповерховий житловий комплекс, розрахований на 1400 осіб. Люди переїжджають сюди з трьох інших міст, оскільки це нове місце ідеально підходить для проживання взимку. Поки не буде встановлено опалення, район тимчасово "законсервований".

До нових будинків прокладено необхідні комунікації, встановлено насосну підстанцію та підведено електрику. Внутрішнє оздоблення вже виконано, завершуються роботи з благоустрою території (рис.1.2.20.).

Головною перевагою цього поселення є те, що будинки мають так званий коридорний тип. Люди, які живуть у модулях, виходять зі своїх кімнат не на вулицю, а в коридор. Санвузли також розташовані в приміщенні, а не в окремих блоках. Також є їдальня, де можна приготувати їжу та попрати білизну. Ці спільні простори підключені до генератора. Таким чином, навіть під час перебоїв з електрикою є тепле місце для приготування їжі (рис.1.2.21.).

Рис.1.2.19. Фотографія інтер’єру тимчасового житла [29]

Рис.1.2.20. Фотографія інтер’єру тимчасового житла [29]

Рис.1.2.21. Фотографія інтер’єру тимчасового житла [29]

1.3. Фактори і умови художньо-декоративного оздоблення тимчасового житла для переселенців

Головним фактором оздоблення тимчасового житла є потреби мешканців. Передбачається що люди в тимчасовому житлі будуть перебувати не більше ніж пів року. Тому зазвичай такі зони як, зона для приготовлення їжі та санітарно-гігієнічний блок передбачаються на кілька житлових кімнат.

Кабінет Міністрів України прийняв постанову від 01.09.20023, яка затверджує Порядок функціонування місць тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб. Він вперше визначає механізм утворення й обліку таких місць, а також мінімальні вимоги для життєзабезпечення ВПО.

Ця постанова визначає такі мінімальні вимоги як:

- будівля місця тимчасового проживання облаштована функціонуючими інженерними системами, до яких належать системи електропостачання, опалення, вентиляції, водопостачання та водовідведення;
- приміщення місць тимчасового проживання розділені на місця загального користування (вестибюль, загальний коридор, сходова клітка, загальні кухні, санітарно-гігієнічні приміщення, загальні пральні, передпокої) та приміщення, у яких облаштовані ліжко-місця;
- не допускається облаштування більше чотирьох ліжко-місць в одному приміщенні;
- площа, виділена для одного ліжко-місця, становить не менше 6 кв. метрів та використовується для облаштування спального місця, зберігання особистих речей, постільних речей (матрац, подушки, ковдри, постільна білизна);
- мешканцям місць тимчасового проживання надаються в користування предмети для облаштування ліжко-місць, зокрема ліжко, меблі для зберігання особистих речей, постільні речі (матрац, подушки, ковдри, постільна білизна) тощо. Перелік майна (обладнання, устаткування, меблів, приладів, інвентарю), що передається, визначається договором;
- місця загального користування облаштовані з урахуванням потреб мешканців місць тимчасового проживання, включаючи наявність місць для проведення

зборів, організації дозвілля та дистанційного навчання для дітей, а також надання соціальних, адміністративних та публічних (електронних публічних) послуг. Для проведення зборів, організації дозвілля та дистанційного навчання для дітей, надання соціальних, адміністративних та публічних (електронних публічних) послуг у місцях тимчасового проживання визначені одне або кілька приміщень;

- місце тимчасового проживання облаштоване місцями для приготування та прийому їжі, а також зберігання продуктів, які обладнані відповідним майном (обладнанням, устаткуванням, меблями, приладами, інвентарем), що є доступними для всіх мешканців місць тимчасового проживання;
- місце тимчасового проживання облаштоване засобами безперешкодного доступу для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення до приміщень місця тимчасового проживання, включаючи місця загального користування та приміщення, у яких облаштовані ліжко-місця;
- житлові приміщення за площею, плануванням, освітленням, інсоляцією, повітрообміном, станом повітря, а також за рівнями шуму, вібрації, іонізуючого та неіонізуючого випромінювання повинні відповідати вимогам, визначеним державними медико-санітарними нормативами та правилами, з метою забезпечення створення безпечних і нешкідливих умов проживання незалежно від строку такого проживання;
- місце тимчасового проживання облаштоване санітарно-гігієнічними приміщеннями, достатніми для задоволення потреб осіб, які проживають в місцях тимчасового проживання, із розрахунку щонайменше один душ чи одна ванна на 12 осіб та один туалет на 10 осіб. Санітарно-гігієнічні приміщення розділені за статтю та обладнані замками (засувками);
- у місці тимчасового проживання облаштовано щонайменше один душ чи одну ванну та один туалет, обладнаний для осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення;
- у разі відсутності санітарно-гігієнічних приміщень у приміщеннях місць тимчасового проживання вони розташовуються на відстані не більше 50 метрів

від житлових приміщень, крім санітарно-гігієнічних приміщень для осіб з інвалідністю та інших мало мобільних груп населення;

- приміщення місць тимчасового проживання обладнані пральними та сушильними машинами у рекомендованій кількості - дві пральні та одна сушильна машина на 20 осіб, або облаштовані кімнатами для сушіння речей [17].

Дизайнерська робота полягає в методах проектуванні для створення дизайн проекту, а також формувати узагальнене, взаємо пов’язувати структурні закономірності. Єдність закономірностей загальних використаних принципів та методів допомагає зрозуміти зв'язок з типологічними особливостями конкретних процесів проектування тимчасового житла [6]. Закономірності урбанізованих територій та формоутворень житлових одиниць надають тенденції про розвиток багатофункціонального житлового середовища, а також потребі мобільності та соціальній доступності; застосуванні екологічної концепції; новітні та сучасні планувальні системи [20]

Висновки до розділу 1

Дослідження показало, проблемою тимчасового житла займались багато науковців але виявлено що проблематика художньо-декоративного оздоблення тимчасового житла, недостатньо розкрита.

Аналіз теоретичних джерел у галузі проектування тимчасового житла дозволив стверджувати, що житлове тимчасове середовище для проживання повинне гарантувати головні функції житла: харчову, робочу, переговорну для нарад, освітню, відпочинкову, виховну та навчальну, для особистих потреб, оздоровчу, щоденних робіт – це все проектують у відповідних зонах з дотриманням вимог залежно від типології тимчасового житла.

Виявлено, що етапи проживання мають три сторони: побутову, тобто харчування, прибирання, процеси зберігання одягу; громадсько-соціальну, тобто комунікації, релаксація, особисті роботи; життя-забезпечувальну, тобто здоровий сон, зарядка, харчування, догляд за собою, лікування.

З’ясовано, що при проектуванні тимчасового житла необхідно дотримуватись рекомендацій стосовно покращень соціальних умов: необхідні зони та приміщення; залежно від типу тимчасового житла дотримуватись особливостей проектування; транзитні зони по можливості ізолювати від спільного вжитку; створювати комфорт; використовувати перегородки; звертати увагу на ергономіку людини щодо меблів, ванних та житлових кімнат, кухонних меблів та мінімальних площ, габаритних проходів; необхідні окремі приміщення для побутової роботи.

Аналіз сучасної дизайнерської практики та теоретичних джерел виявив засади для методичних рекомендацій, наукових підходів, закономірностей проектування для певного типу тимчасового житла.

РОЗДІЛ 2. ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬО-ДЕКОРАТИВНОГО ОЗДОБЛЕННЯ ТИМЧАСОВОГО ЖИТЛА

2.1 Класифікація різновидів тимчасового житла

В книзі «Архітектурне проектування житла» В.П. Король дає класифікацію тимчасового житла (рис.2.1.1.). В книзі досліджено, що основна різниця між тимчасовим та постійним житло – це самодостатність постійного житла, що надає повноцінне життя без колективного використання будь-чого, з меншими психологічними стресовими ситуаціями.

В досліджені класифікується тимчасове житло з поділом за часом та метою конкретних жителів: для ділових осіб (привокзальні, міські готелі, також готелі для заходів, конференцій, нарад); для рекреаційних потреб людей (пансіонати, бази відпочинку біля гір чи серед природи); рекреаційне індивідуальне садибне житло (дачі), для автотуристів (кемпінги, мотелі) [16].

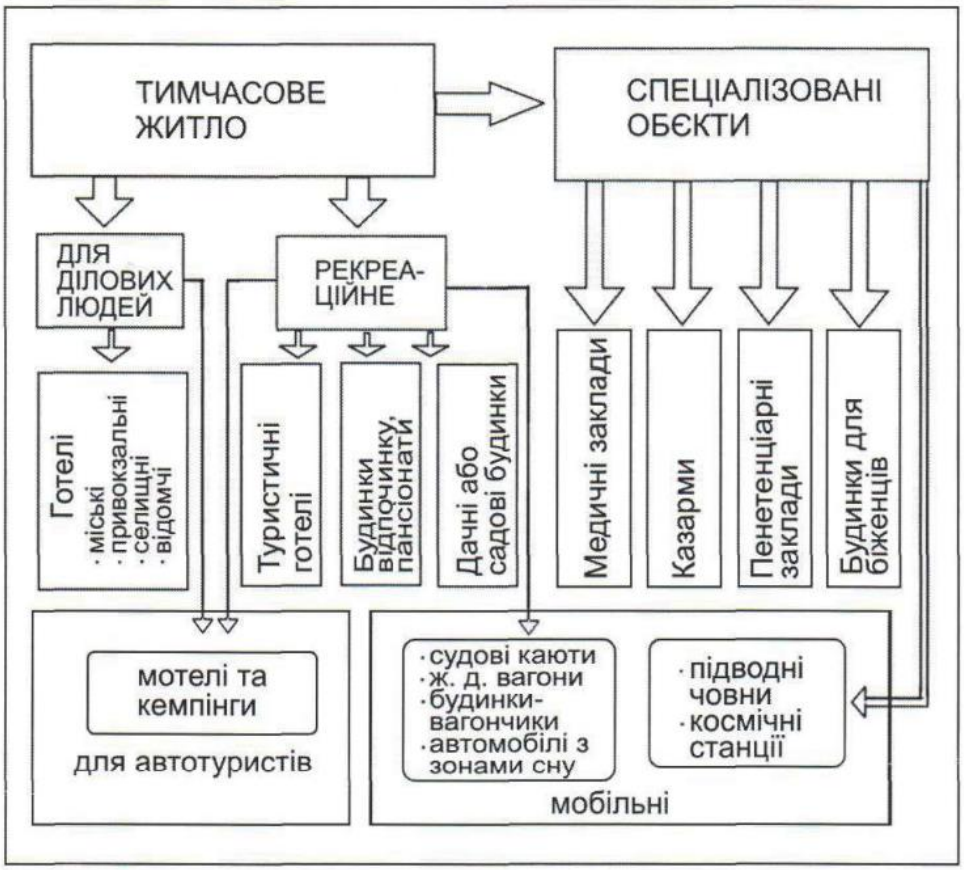

Рис.2.1.1. Загальна типологія тимчасового житла та спеціалізованих об’єктів [16].

Також житло для тимчасового проживання можливо розділити за часом перебування:

- комунальне, тимчасове, тривалістю до 5 - 6 років - в осередку квартирного типу, гуртожитку, інтернаті для старих, інтернаті для учнів;
- тривале 14 - 30 днів - палаті лікарні, номері санаторію, готелю, бази відпочинку, табору;
- короткочасне 1 - 14 днів - номері готелю, турбази, мотелі.

Також до тимчасового житла належать спеціалізовані об’єкти з елементами житла (проживання є вимушеним): лікарні, пенітенціарні установи, житло для біженців, а також мобільні – це яхти, судна, будинки-вагончики, спеціальні причепи на колесах, автомобілі та залізничні вагони із облаштуванням для сну, космічні станції.

Житловий осередок типу «гуртожиток» вміщує процес спільного проживання колективу людей, що мають загальний виробничий інтерес (навчання, робота), з'єднання особистих і спільних інтересів. У просторі осередку є кімнати індивідуальних інтересів (сон, робота) і колективних (готування їжі, відпочинок, сангігієна). Кількість проживаючих від 3 до 10 чоловік у кімнаті.

У житловому осередку типу «готельний номер» необхідно лише відновити життєдіяльний тонус мешканця. Простір та обладнання номера відповідає завданню створення нормальних, комфортних розумів на обмеженій площі однієї кімнати (сон, відпочинок, робота). Побут і харчування відійшли в громадське обслуговування. Кількість мешканців 1-4.

Лікарняна палата (кімната на 1-4 чол.) зорганізується на умові створення максимального спокою. Єдиний інтерес - успішне лікування. У палаті переважають місця для сну. Всі інші операції винесені в загальні приміщення житлового осередку - відділення на 30 чол.

Стабільність процесів проживання характеризує середовище, згідно зі складом обладнання, прийомами його розміщення та параметрами самої зони.

Основні функції житла:

- функція сну: першочергова функція житла — повноцінний сон — форма відпочинку й засіб підтримки здоров'я. Зона сну потребує повної зорової, акустичної і психологічної ізоляції. Ідеально — одне спальне місце в одній кімнаті;
- функція відпочинку: враховується положення людини, сидячи у вільній позі. Основні меблі: стілець, крісло, диван, шезлонг, меблі для відпочинку, частіше пересувні. Додатково можуть бути: полиці, бар, світильник, телевізор і т. д.;
- функція індивідуальної роботи: процес підготовки навчальних завдань, самоосвіта, творчість, професійна діяльність і т. п., вимога — відсутність шуму, якісне освітлення. Робоче місце, письмовий стіл (комп'ютер, мольберт, музичний інструмент), крісло;
- функція готування їжі: процес може супроводжуватися погіршенням мікроклімату — загазованість, вологість, підвищення температури. Необхідна вентиляція, освітлення, обробка, сучасне кухонне обладнання;
- функція прийому їжі: для економії часу та енергії, які витрачаються на обслуговування процесу прийому їжі, важливий чинник близького взаємного розміщення зон прийому та готування їжі. Меблі для прийому їжі: обідній стіл і місця для сидіння;
- функція санітарної гігієни: має індивідуальний характер — ізоляція, спеціальне санітарно-технічне устаткування. Стандартне обладнання — ванна, душ, умивальник, унітаз, біде (гігієнічний душ). Приміщення санвузлів двох типів: окремі та суміщені;
- функція побутової роботи: зона догляду за одягом, білизною, речами, прибирання приміщень. Бажані окремі приміщення;
- функція зберігання. Меблі - шафи, стелажі, антресолі, сьогодні — вбудовані шафи, окремі кімнати. Передпокій — своєрідна зона в житловому приміщенні — вішалка, дзеркало, шафи, полиці [30].

2.2. Принципи художньо-декоративного оздоблення тимчасового житла

Житло для тимчасового проживання (готелі, гуртожитки, інтернати, спальні корпуси пансіонатів, будинків відпочинку, санаторіїв) має обмежений склад приміщень із тенденцією до об’єднання окремих функцій, компенсуючи відсутність деяких служб загальним блоком обслуговування (кухні, душові, пральні та інші господарські приміщення) [30].

Житло цієї категорії тяжіє до коридорного планування, як і квартирні будинки для одинаків і молодих родин, необтяжених домашнім господарством.

При всій функціональній лаконічності планування готельних номерів їм також властивий своєрідний комфорт універсального простору з перетворенням вітальні в спальню, використанням кухні-ніші, стінних шаф, розсувних дверей.
Принципи формування структури житлового осередку.

Найважливішим критерієм для розрізнення критичних процесів є тип перебування, пов’язаний із тривалістю перебування та способом життя. Специфіка кожного виду процесу відображається у функціональній формі та масштабах житлового сектора.

Так, індивідуально-сімейне проживання є постійним у квартирі або житловому будинку. Комунальне, тимчасове — тривалістю до 5–6 років — в осередку квартирного типу, гуртожитку, інтернаті для старих, інтернаті для учнів; тривале — 14–30 днів — в палаті лікарні, номері санаторію, готелю, бази відпочинку, табору; короткочасне — 1–14 днів — у номері готелю, турбази, мотелю [30].

Звичайні системи розподілу основних процесів життєдіяльності в типах житлових одиниць демонструють подібність розвитку і водночас відмінності в характері функціонально-просторової структури. Удосконалена система спілкування всередині сім'ї включена в різні структури будинку, що складається з ізольованих кімнат.

Робочі системи згруповані разом і утворюють зони всередині приміщення. Кількість людей від 1 до 6 осіб.

Житловий будинок типу «гуртожиток» призначений для спільного проживання групи осіб, які мають спільні ділові інтереси (навчання, робота), поєднання особистих і суспільних інтересів. У клітинній сфері є зони особистого інтересу (сон, робота) і товариськість (їжа, відпочинок, прибирання). Кількість мешканців від 3 до 10 осіб.

У категорії «готельний номер» розташування та обладнання кімнати відповідають завданню створення нормальних, комфортних умов (сну, відпочинку, праці) в обмеженому просторі кімнати. Життя та їжа стали соціальною послугою. Кількість мешканців від 1 до 4 осіб.

Одним із пунктів вирішення житлової проблеми є запровадження вимог до комфортності житла, які стосуються розміру площі, об'єму, обладнання, санітарних умов тощо. Житловий комфорт складається з розмірів приміщення, умов життя організму. мікроклімат і необхідне обладнання.

Конструктивно-планувальні заходи (освітлення, сонячне освітлення, вентиляція, внутрішній об'єм, захист від шуму тощо) створюють сприятливий мікроклімат. Кімната – найпростіша конструктивна одиниця житлового приміщення.

Розміри (висота і ширина) визначаються виходячи з методів роботи. Висота визначається обґрунтовано - від 2,5 до 3 м. Розміри зони визначаються відстанню від необхідного обладнання з урахуванням психологічного фактору «відчуття простору» в приміщенні. В середньому меблі займають 30-40% простору в будинку і 40-50% кімнати. Напрями групової роботи: сон, відпочинок, особиста робота, харчування, приготування їжі, особиста гігієна.

Для розумної експлуатації будівлі використовуються офіційні рекомендації (звичаї). Житлові приміщення характеризуються поєднанням декількох дизайнів в одному приміщенні. Наприклад, відпочинок, робота і сон – спальня; приготування та прийом їжі у вітальні. Чим менше різноманітних операцій проводиться в окремому приміщенні, тим більший комфорт.

Також важливо враховувати вимоги для формування комфортного середовище перебування людей похилого віку та осіб з обмеженими

можливостями. До осіб з обмеженими можливостями та осіб з інвалідністю належать люди, частково або повністю позбавлені працездатності внаслідок вроджених дефектів розвитку, хвороби або каліцтва. Відповідно до вад інвалідності втрачаються суспільні зв'язки, перероджується психіка, виникає необхідність у сторонній допомозі та у спеціальних пристосуваннях середовища перебування, що компенсують фізичні і психічні вади та сприяють трудовій і соціальній реабілітації. Ступінь соціальної підтримки людей з інвалідністю пов'язаний з їх розподілом на групи I, II і III. Так, до I групи належать люди з повною втратою працездатності, які потребують постійного догляду [30].

Число осіб з інвалідністю до кінця XX ст. становило більше 500 млн. осіб, тобто близько 10 % усього населення світу. Якщо взяти загальне число осіб з інвалідністю за 100 %, то на частку осіб з психічними розладами припаде 70 %, глухих — 10 %, осіб з важкими порушеннями мови — 5 %, сліпих та з вадами зору — 5 %, людей з ураженням опорно-рухового апарату — 5 %, з іншими дефектами — 5 % [30].

За рівнем фізичного ослаблення та психічних деформацій до складу осіб з інвалідністю включені громадяни похилого віку. Близько 11 % світового міського населення — це люди старші 65 років, а із загального числа осіб з інвалідністю 82 % становлять люди старші 45-літнього віку. І ці показники мають тенденцію до зростання. Так, у сферу уваги соціальних та медичних органів, організацій, що проектують середовище перебування, потрапляють діти з інвалідністю, дорослі люди, котрі з тих або інших причин втратили працездатність та можливість самообслуговування, а також люди похилого віку з психічними та фізичними віковими змінами [30].

Специфіка просторової організації середовища складається, головним чином, у формах освоєння цього середовища вихованцями на рівні їхньої мобільності. Так, у дітей з нормальним зором, але розумово відсталих або з важким порушенням мови, немає проблем у фізичному переміщенні в просторі інтернату, але його планування має бути гранично простим і зрозумілим дітям з низькими орієнтаційними можливостями. В архітектурі подібних будинків потрібно

гранично обережно вирішувати питання шумозахисту, перепадів в освітленості, наявності конфігурацій приміщень і малих форм, що лякають несподіванкою, не використовувати колючі рослини. З іншого боку, необхідність створення «навчального середовища» для дітей, які повільно пізнають світ, вимагає залучення до їхнього навчання яскравих ілюстрацій, предметних зразків, муляжів і наочного приладдя, що формують методичне оснащення класів [30].

2.3. Особливості оздоблення приміщень тимчасового житла для переселенців

Тимчасове житло для біженців, які потерпіли від війни, стихійного лиха чи від інших надзвичайних ситуаціях, проектують як готелі-притулки (з економією на електроенергії завдяки використанню радіаторів). Проектують стійке житло, що легко та швидко монтується. Використовують для фундаменту труби з оцинкованої сталі. Для стін, стелі - ізольовані металеві панелі. Будують таке житло із Cutwork [32] - це плоскі упаковки з цементним покриттям (на металевий каркас), доповнюють цю суміш водою, і це все застигає за добу і така «коробка» для тимчасового житла слугує мінімум 30 років. Утеплювачі проектують всередині житла, на даху кріплять сонячні батареї. Великим недоліком такого тимчасового житла є заселення декількох сімей при площі 5,5-6 м^2 на одну особу. Це дуже незручно вранці (коли найбільш завантаженні кухня та санвузол), що призводить до неприємних ситуацій та дискомфорту. При спільному використанні кухні, санвузла, вітальні формується велике скупчення жителів.

Предметне наповнення, як важлива складова інтер’єру, визначається, насамперед, функціональним призначенням приміщення. За призначенням предметне наповнення інтер’єру ділять на групи.

Меблі — це група обладнання, призначена для безпосереднього розміщення на ньому або в ньому людей і дрібніших елементів предметного наповнення інтер’єру. Існує кілька типів класифікації меблів: за призначенням (побутові й спеціальні), за характером розміщення в інтер’єрі (мобільні, стаціонарні і вбудовані), за використаними матеріалами тощо.

Найпоширеніші елементи меблів — ті, що безпосередньо контактують із людиною і форма яких задається її антропометричними характеристиками: стільці, крісла, ліжка. Залежно від процесу змінюється форма предметів: сон вимагає горизонтальної, трохи гнучкої поверхні; порівняно нетривалий процес прийому їжі дозволяє обійтися без підтримки спини — тому сидіння для столової зони можуть виконуватися як м'якими, так і твердими, зі спинкою або без неї, але обов'язково повинні мати достатню висоту для забезпечення оптимального положення людини щодо поверхні стола; крісла для відпочинку виконуються, як правило, м'якими й низькими для додання людському тілу напівлежачого положення й т.д. [30].

Для безпечного виконання цих функцій предмети повинні мати достатню стійкість і конструктивну міцність. Сукупність цих вимог разом з використанням традиційних матеріалів сприяли появі відносно усталених форм меблів. Наразі використання нових матеріалів у XX ст. — пластмас, синтетичних тканин, еластичних пористих мас, металу — привело до появи нових форм; особливо це стосується рекреаційних меблів для використання в громадських інтер'єрах. Нові функції меблів, наприклад, специфічні вимоги до обладнання офісів, також приводять до появи нових за формою й матеріалами робочих крісел з регульованими за висотою й кутом нахилу сидінням і спинкою, легко переміщуваних по площі адміністративного приміщення завдяки опорі на роликах [30].

Нині немає сумнівів, що обробка та деталізація архітектурного простору -це не просто елементи, які покращують практичну функціональність простору, але й вони формують його естетичну характеристику. Об'єктне наповнення простору виконує просторову незалежну роль, визначаючи функціональні зони, створюючи основу для різних видів активності або формуючи структуру великих просторових компонентів. Другий аспект - аналіз принципів та методів формування елементів обладнання середовища.

Для створення зручного внутрішнього середовища у тимчасових поселеннях слід враховувати всі аспекти діяльності та життєві потреби людей, які там будуть жити. Простори повинні бути різні, деякі з них можуть комбінувати кілька функцій,

адже ми завжди працюємо в межах конкретного простору, який не можна перевищити. Дуже важливим є створення приємних умов для якомога більшої кількості людей, що потребують житла.

Для їдальні також має бути достатньо місць для харчування. Кухонний простір має бути обладнаний достатньою кількістю кухонного обладнання для приготування їжі, водопровідними установками, закритими полицями для зберігання різних продуктів, які не зіпсуються при таких умовах зберігання, холодильники, і т.д.

Сучасна українська нормативна база в галузі архітектури і будівництва дає чітке визначення поняттю квартира та вимоги до її мінімальних габаритних розмірів, проте їх залежність від зручних, функціональних та комфортних для людини параметрів предметно просторового середовища не виявлена в жодному ДБН.

Житлову кімнату умовно можна розділити на дві функціональні зони:

- зона сну;
- зона зберігання речей (одягу, постільної білизни тощо);
- зона для роботи.

При архітектурно-ергономічному проектуванні спальні враховуються такі головні вимоги:

- розмір ліжка (залежить від віку (зросту) і кількості спальних місць);
- ширина проходів (для вільного пересування, застилання ліжка і експлуатації інших меблів);
- розміри шафи (габарити відкривання дверей, висота поличок, висота антресолей тощо).

Зазвичай при проектуванні житла для біженців забезпечують по одній кімнаті для 6-10 осіб. Житлові одиниці непрохідні, вихід в коридор, будують кухні-ніші, санвузол із унітазом, умивальником, душовою кабіною: для чоловічих вбиральні по одному унітазу, пісуарові, умивальнику для 18 осіб; для жіночих вбиральнь по одному унітазу, умивальнику для 12 жінок; одна душова кабіна на 20 осіб; для сімейних пар ще додається по два унітази та умивальники для 10 дітей [26].

Дизайнерська робота полягає в методах проектуванні для створення дизайн-проекту, а також формувати узагальнене, взаємо пов’язувати структурні закономірності. Єдність закономірностей загальних використаних принципів та методів допомагає зрозуміти зв'язок з типологічними особливостями конкретних процесів проектування тимчасового житла [6]. Закономірності урбанізованих територій та формоутворень житлових одиниць надають тенденції про розвиток багатофункціонального житлового середовища, а також потребі мобільності та соціальній доступності; застосуванні екологічної концепції; новітні та сучасні планувальні системи [15].

При дослідженні тимчасового житла було застосовано принципи формування просторів, врахувавши всі концепції інтер’єрів:

− адаптивності та гнучкості;

− поліфункціональності;

− інтегративності;

− мобільності;

− універсальності, раціоналізму;

− мінімалізму;

− наукової обґрунтованості;

− композиції (пропорції, ритм, масштаб, симетрія-асиметрія, контраст-тотожність-нюанс, динаміка-статика);

− еко-дизайну;

− компактності.

На сьогоднішній день необхідно використовувати принцип адаптивності та гнучкості для формування тимчасового житла, тобто властивість середовища змінюючи свої параметри відповідно до необхідних потреб людей, під тиском реальних умов життєдіяльності, трансформація тимчасового житла - пропонування інноваційних ідей дизайнерів. Основні чинники, що впливають на принцип адаптивності: умови (при певній зміні кількості перебування людей в певній кімнаті), процеси (при зміні функцій, наприклад, вранці кімната для переговорів чи харчування, а ввечері для індивідуальної праці) і користувачі (гнучкість

тимчасового житлового середовища під впливом змін індивідуальних і соціальних потреб) [10]. За таким принципом формують креативні простори вільного планування, можлива трансформація залежно від типології тимчасового житла, це сьогодні досить актуально та потрібно, тому що сучасні житлові простори функціонально насичені [17].

Важливий принцип поліфункціональності застосовують для штучного середовища людської життєдіяльності, для яких створюється штучне середовище, необхідно звертати увагу на взаємозв'язок багатьох різних процесів і функцій. Цей принцип просувався разом із поступовою трансформацією суспільства, що визначало різноманітні пріоритетні форми та функції житла протягом різних історичних періодів [27].

Цей принцип використовують для надання варіативності використання простору для життєдіяльності жителів тимчасового житла. Тому повинні бути такі зони: житлова; допоміжні, загальні, індивідуальні приміщення; денної активності та нічного відпочинку. Необхідно забезпечити автономність зон при раціональному взаємозв’язку (наприклад, кухні з загальною кімнатою, загальна кімната із санвузлами). Комфортність надається структурованим плануванням (наприклад, кухня ближче до виходу (входу), а житлові кімнати у глибині будівлі). Звертають увагу на кліматичні умови, типологію тимчасового житла, особливості категорій жителів [22].

Принцип інтегративності, тобто поєднання та взаємопроникнення будь-яких елементів в одне ціле, процес утворення взаємозв'язків; використання сучасного технічного процесу та глобалізацію, це все пов'язане з всесвітньою економічною, соціально-культурною універсальністю, інтеграцією. Необхідно використовувати в інтер'єрах тимчасового житла сучасні стилі, застосовувати новітні досягнення технологій. Принцип інтегративності не може бути без опори на «стратегію сталого розвитку», а повинен володіти: стійкістю, багатофункціональності та адаптивністю [20].

Принцип мобільності застосовують для жителів, що потребують дислокації, здатні до адаптації. Використовують такий принцип для кемпінгу, капсульного

житла, житла для біженців, необхідно проектувати збірні та модульні, трансформовані і «мобільні інтер'єри» - це здатність пристосуватись до нових умов. Використовують для системи мобільного інтер'єру: непересувні та пересувні, збірно-розбірні, модульні, трансформовані деталі; для комплексного показника комфортності необхідні: місткість, рівень комфортабельності, хороший рівень технічного оснащення, екологічність матеріалів, та автономності кімнат [31].

Використовують для комфортного та безпечного середовища універсальний принцип дизайну лікарень, основні положення:

- рівноправне використання;
- гнучкість у використанні;
- просте та інтуїтивне використання (швидке орієнтування без сторонньої допомоги, просте переміщення від одного відділення до іншого відділення; використовувати орієнтири, навіть кольорові стрілки певного кольору або кольорових розмежувань відділень, щоб знайти відповідні кабінети).

Принцип мінімалізму в інтер’єрі тимчасового житла полягає у відсутності декору з правильним освітленням та з мінімальними меблями; проєктування «великих просторових комфортних приміщень» з лаконічними формами; стверджується, що в бездоганності непотрібно прикрас (може бути картина, але щоб не заважала); всі меблі повинні бути необхідними (наприклад, ліжко, крісло, стіл); оздоблення – фарба на стіни та покриття підлоги; використання природного та штучного освітлення [32]. Застосовують вбудовані меблі з натуральних матеріалів, що надають раціональне використання простору, різні фактури світла для зонування, геометричні форми та рівні лінії, світлі кольори та відтінки [18].

Принцип композиції застосовують для виділення центрального ядра (може бути і багато центрова композиція); надає характер тимчасовому житлу; звертають увагу на функціональні зони, співвідношення окремих елементів за розміром; організація вертикальних та горизонтальних площин, в одному рівні використовують меблі, що створюють горизонтальну систему (легко сприймаються жителями) – спальні місця, стільці, лавки, журнальні столики (рис.2.3.1.).

Важливо, щоб загальні для користування приміщення розташовувалися на перетині основних горизонтальних і вертикальних комунікацій будівлі. Буфет з самообслуговуванням та місцем для прийому їжі доцільно об'єднувати з невеликою за площею вітальнею для групи кімнат та обладнати як міні кухню-столову, де повинні передбачатися: плита (із розрахунку 1 конфорка на кожні 4-6 осіб), робочій для приготування (з кислототривким та вогнестійким покриттям), спарена мийка з дренажною площиною, шафа для зберігання столового та кухонного посуду, вентильована продуктова шафа на кожну особу, холодильник, шафа для зберігання інвентаря для прибирання.

Розташовують обідні площини, вертикальні площини шаф чи комодів, стелажів (чітко сприймаються) [37]. Композиційна цілісність: єдність, підпорядкованість, врівноваженість, відповідність елементів форм (використовують для живописного, лінійного, графічного взаємозв’язку). Гармонізація простору досягається за допомогою кольору, точки, фактури, текстури, конфігурацій завдяки закономірностей та принципу композиції. Основні засоби – пропорції, ритм, масштаб; симетрія-асиметрія, контраст-тотожність-нюанс; динаміка-статика (рис.2.3.2.).

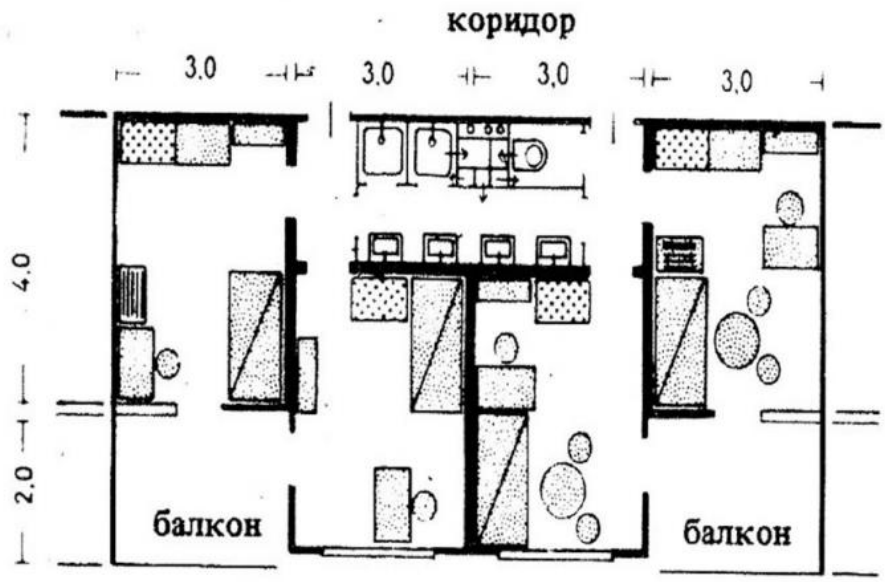

Рис.2.3.1..Чотири житлові кімнати, що розташовуються навколо “умивальної” з чотирма умивальниками, двома душами та однією вбиральнею. На кожні дві кімнати — загальний балкон [27].

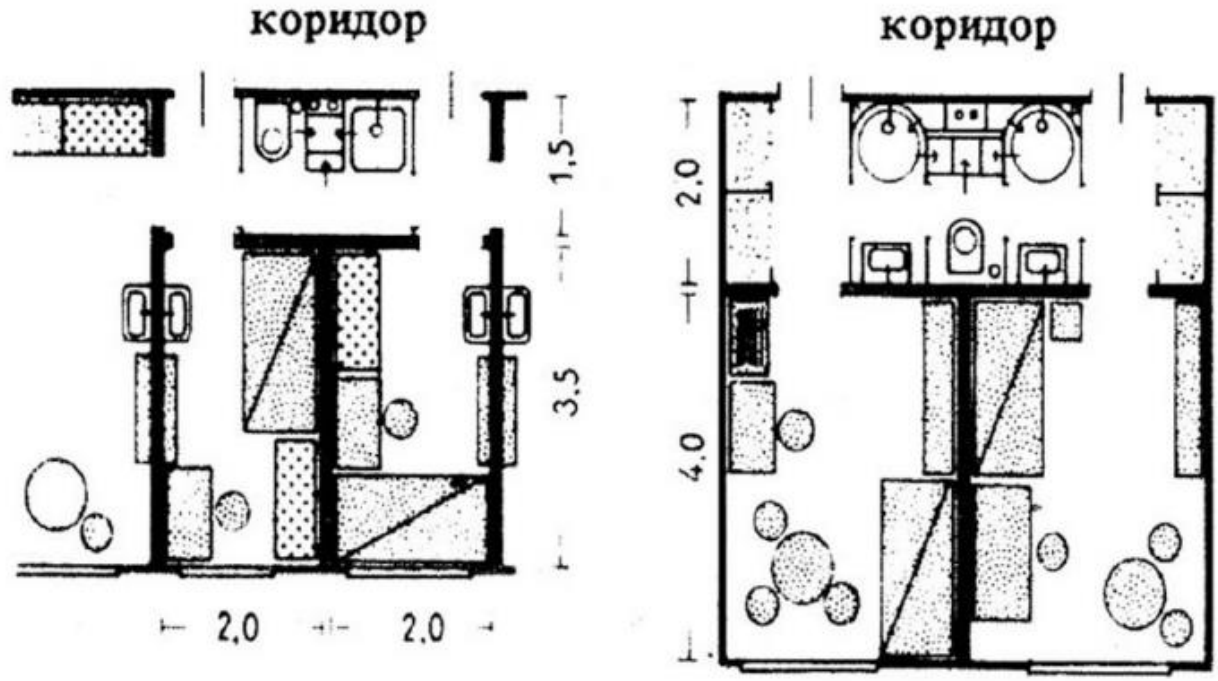

А Б

Рис.2.3.2. (А) Чотири кімнати розміщені поруч та мають загальну душову і вбиральню; умивальники знаходяться в кімнатах. (Б). Дві кімнати з окремими умивальними та душовими і загальною вбиральнею. При кожній кімнаті вбудовані шафи [27].

Санітарні зали передбачають: один душ на кожні 4—8 осіб в залежності від постійної способу подачі гарячої води; 2—3 ванні кімнати на весь гуртожиток; 1 унітаз та один пісуар на 6—10 осіб; 1 унітаз на 6—8 жінок.

Для обслуговування 20—24 кімнат, а також буфетної, невеликої вітальні, душових і т. п. необхідно мати одну прибиральницю, що працює повний робочий день.

На кожному поверсі повинно бути передбачене закрите приміщення для зберігання інвентарю для прибирання. Доцільно мати візок для інвентаря ти прибиральники машинами, по можливості організовувати комунікаційну шахту для скидання брудної білизни. При гуртожитку повинні бути гаражі для техніки: велосипедів, електросамокатів, мопедів, моторолерів, мотоциклів і т. п. Біля вхідної зони у деяких випадках встановлюються магазини для продажу товарів першої необхідності, що кооперуються з пунктом видачу кореспонденції, білизни, кавові

кіоски і т.п. Сигналізація у гуртожитку — централізована звукова або ж репродуктори та місцевий телефонний зв'язок [19].

Таблиця 2.3. Склад та площа приміщень на 1 людину

Тип приміщення	Площа ($м^2$) на 1 людину
Одномісна кімната з робочим столом	9—15
Для кожної жилої секції на 10—15 одномісних кімнат на кожну особу передбачається:	
в невеликій гостьовій	0,8—1,2
в буфетній	0,4—0,6
в умивальній	0,5—0,7
в душовій	0,3—0,4
у вбиральні	0,4—0,5
в підсобному приміщенні (для читки одягу та іншого)	0,2—0,3
Всього	2,6—3,7
передбачаються загальні приміщення, які об'єднують житлові секції в єдиний комплекс; їх площа розраховується на основі наступних показників(на 1 особу):	
велика гостьова	0,9—1,2
бібліотека, читальна і т. п.	0,4—1,8
приміщення для ігор, настільного тенісу	0,2—0,4
майстерня для аматорських занять ремеслами	0,2—0,4
Всього	1,7—2,8

Висновки до розділу 2

Приміщення для тимчасового розміщення має обмежену кількість кімнат і прагне поєднати окремі функції та компенсувати відсутність деяких послуг загальними службовими одиницями (кухня, душ, пральня, інші підсобні приміщення).

Наповнення меблями як важливої частини інтер'єру в основному визначається функціональним призначенням приміщення. Функціональні вимоги визначаються з урахуванням призначення об’єкта та процесів, які там відбуваються. Залежно від цього підбирається тип меблів, а також спосіб і план її розташування.

Продуманий дизайн інтер'єру та затишна атмосфера - найважливіші вимоги до комфорту тимчасового житла. Проаналізовано функціональну схему, створену з урахуванням складних технологічних процесів у тимчасовому житлі. Для ефективного планування простору різні кімнати групують за функціональними ознаками. Це дозволяє організувати чіткі технічні зв'язки між приміщеннями, відповідати санітарно-гігієнічним і протипожежним вимогам, сприяти зручності використання і навіть підвищити рівень комфорту у вашому домі.

При проектуванні тимчасового житла необхідно застосовувати принципи формування просторів, врахувавши всі концепції інтер’єрів:

− адаптивності та гнучкості;
− поліфункціональності;
− інтегративності;
− мобільності;
− універсальності, раціоналізму;
− мінімалізму;
− наукової обґрунтованості;
− композиції (пропорції, ритм, масштаб, симетрія-асиметрія, контраст-тотожність-нюанс, динаміка-статика);
− еко-дизайну;
− компактності.

Деталі життєвого середовища, в якому живуть переселенці, визначаються складним і цілісним співвідношенням усамітнення і комунікації. Комунікаційне середовище, де люди живуть в одному «будинку» - головним викликом і проблемою є створення відповідного середовища, яке б дозволило забезпечити гідне та комфортне середовище проживання.

РОЗДІЛ 3. ЗАСОБИ І ПРИЙОМИ ХУДОЖНЬО-ДЕКОРАТИВНОГО ОЗДОБЛЕННЯ ІНТЕР'ЄРУ ТИМЧАСОВОГО ЖИТЛА ДЛЯ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ

3.1. Вихідні дані та завдання на проектування

Магістерська робота зосереджена на дизайні інтер'єру тимчасового житла для внутрішньо переміщених осіб з урахуванням вимог, критеріїв, естетики, технічних, планувальних та архітектурних рішень для забезпечення максимального комфорту та гармонії з навколишнім простором і спокійного відпочинку.

Проект включає в себе вирішення і розробку наступних питань: цілісне поєднання внутрішнього і зовнішнього просторів, ефективне використання і розташування рослин в інтер'єрі, поєднання сучасних будівельних матеріалів і мистецтва. На проектну частину магістерської роботи було обрано розробляти інтер'єр для типової житлової одиниці в тимчасову таборі у Віньковецькій селищній громаді Хмельницького району Хмельницької області. За типовий план був обраний житловий будинок на родину 4-5 осіб, загальною площею 67,7 м^2 із робот кафедри архітектурного проектування цивільних будинків та споруд КНУБА (Рис.3.1.1.).

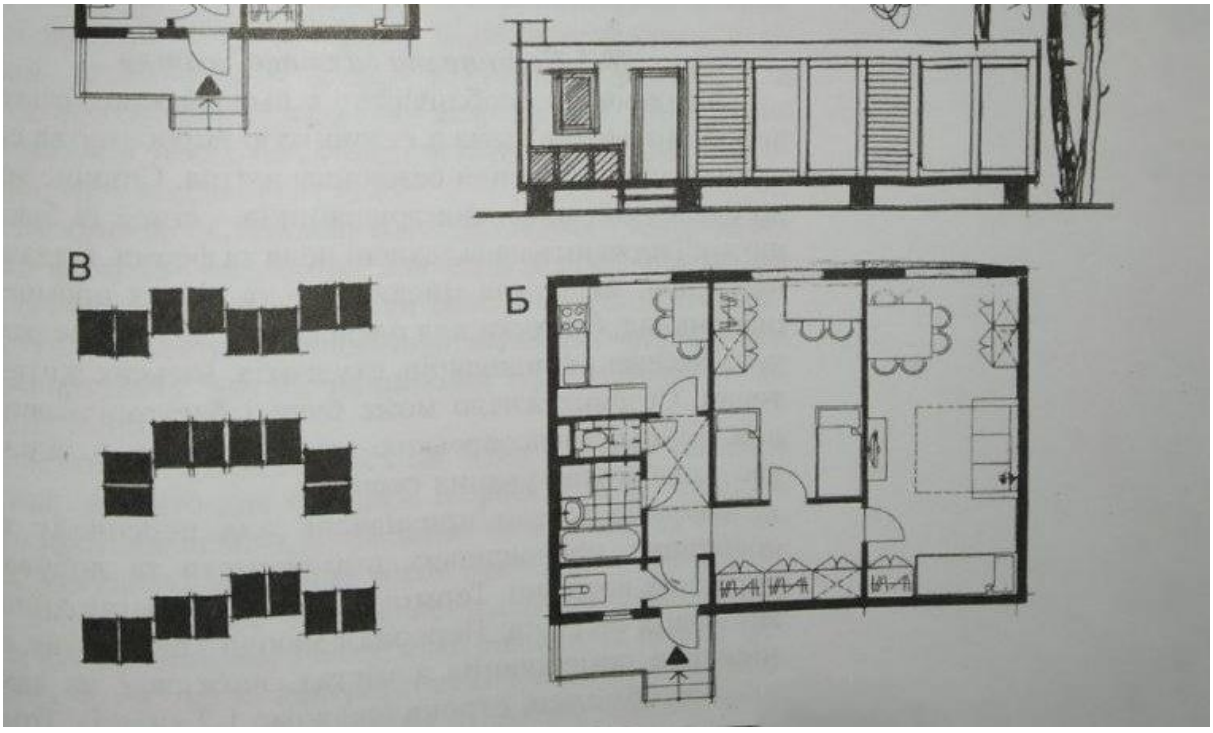

Рис.3.1.1. План взятий як типовий [22]

Табір для переселенців складається з блокованих житлових одиниць. Житловий модуль є одно поверховим та розрахований на 1 родину, загальна площа житлового модуля 67,7 м^2. Всі житлові одиниці мають базову комплектацію: свою кухню площею 9,7 м^2, ванна кімната площею 6,7 м^2, головна спальня площею 12,2 м^2, дитяча кімната, розрахована на 2 дитини площею 12,3 м^2, вітальня площею 10,6 м^2, комора для зберігання речей площею 4,8 м^2, тамбур площею 1,5 м^2, супутникове ТБ, бездротової Інтернет (рис.3.1.2.).

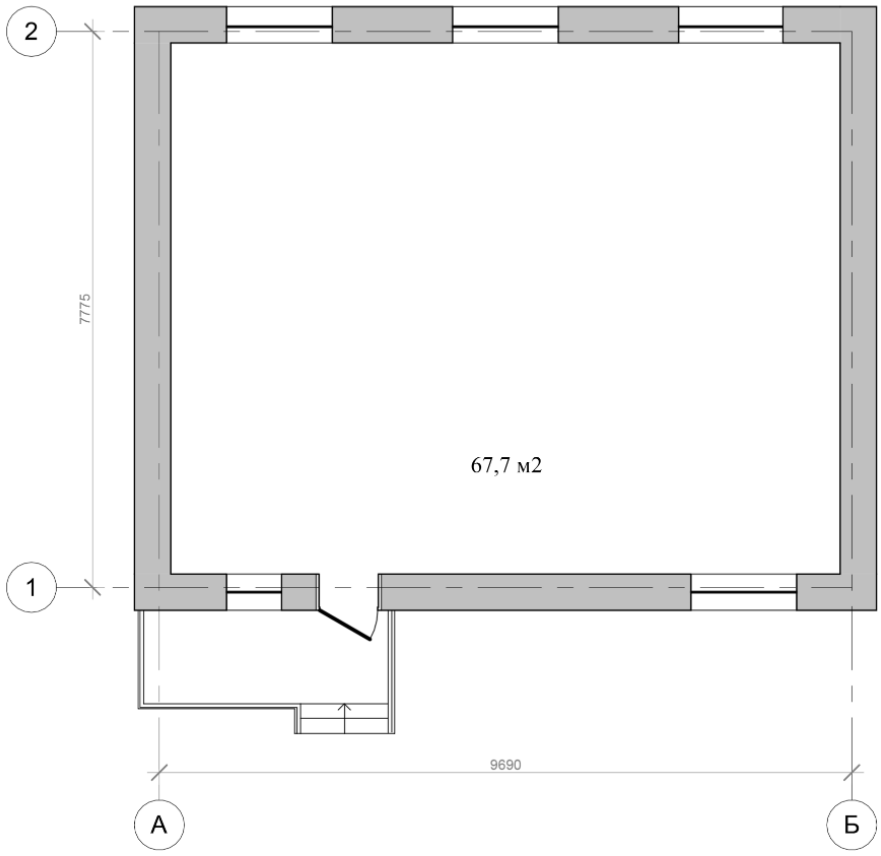

Рис.3.1.2. План житлової одиниці

3.2. Концепція художньо-декоративного оздоблення інтер'єру тимчасового житла для переселенців

Головна концепція художньо-декоративного оздоблення інтер'єру тимчасового житла полягає в тому, що інтер'єр повинен відповідати таким якостям як: гідність, комфорт та бюджет. Тому був обраний стиль мінімалізм, для створення комфортного але не дорого житла. Цей стиль не передбачає нічого зайвого, лише саме необхідне для підтримання гідного образу життя.

Так як житло є тимчасовим, та передбачається зміна мешканців 2 рази на рік, то інтер’єр повинен бути багатофункціональним та не прив’язаним до конкретних мешканців, адже бути універсальним. В процесі формування цього підходу, велику увагу було приділено психологічним чинникам, пов'язаним із станом внутрішньо переміщених осіб.

Концепція мінімалізму походить від стилю модерн, ще більше його спрощуючи. Колірна палітра нейтральна та стримана; інтер'єр гранично простий, у приладдях та елементах декору немає жодних надмірностей. Зрештою, мінімалізм визначається функціональністю та надчистими лініями (рис.3.2.1.).

Рис.3.2.1.Загальний вигляд вітальні

Головна ідея інтер’єру полягає в тому, що тимчасове житло повинно асоціюватися у людей з їх домом. Концепція базується на комфорті мешканців, яку надає їм протилежний вигляд споруди від загальноприйнятих тимчасових таборів. Саме ця протилежність буде слугувати більш комфортнішому перебуванню мешканців та сприятливо впливати на психологічний стан людей.

Концепція дизайну тимчасового житла для внутрішньо переміщених осіб ґрунтувалася на намірі створити привабливий, але нестандартний простір. Для реалізації цієї ідеї були використані новітні технології, останні тенденції та екологічно чисті матеріали. Роль дизайнера не обмежується створенням естетично привабливих об'єктів, але також включає в себе розробку функціональних рішень, які приносять реальну користь людям.

Люди з інвалідністю потребують особливої уваги та турботи. Вони потребують особливого підходу, що враховує їхні специфічні вимоги до просторового дизайну. Особливість тимчасового житла полягає в різноманітності його функцій. У проекті тимчасового житла використані сучасні прийоми озеленення інтер'єру об'єкту. В інтер'єрах використовуються сучасні меблі та техніка.

У дизайні інтер'єру має значення все: від кольору стін до освітлення. Будь-який дизайн інтер'єру прийнятний, але дизайн інтер'єру тимчасового житла повинен бути адаптований для різних категорій людей. Тільки після ретельного планування та детального аналізу дизайн інтер'єру може стати основою для комфорту та гармонії. Тому перед тим, як сформулювати дизайнерську пропозицію, слід розглянути всі ракурси і врахувати всі можливі переваги. Інтер’єр повинен відповідати очікуванням людей, які ним користуватимуться. Тому до процесу створення дизайну інтер'єру потрібно підходити з особливою ретельністю.

Важливе значення має вибір кольору. Загальновідомо, що кольори впливають на емоційний та психологічний стан людини. Пастельні бежеві та сірі відтінки гармонійно поєднуються між собою. Колір і світло в дизайні інтер'єру нерозривні.

3.3. Функціонально-технологічне і об’ємно-просторове рішення інтер’єру.

Функціональний поділ простору грає критичну роль у розробці концепції тимчасового поселення. Це стосується розподілу простору на відокремлені області, призначені для певних задач. Модульне поселення є достатньо складною

структурою, і містить приміщення з різноманітними функціональними обов'язками.

Табір для переселенців складається з блокованих житлових одиниць. Житловий модуль є одно поверховим та розрахований на 1 родину, загальна площа житлового модуля 67,7 м^2. Всі житлові одиниці мають базову комплектацію: свою кухню площею 9,7 м^2, ванна кімната площею 6,7 м^2, головна спальня площею 12,2 м^2, дитяча кімната, розрахована на 2 дитини площею 12,3 м^2, вітальня площею 10,6 м^2, комора для зберігання речей площею 4,8 м^2, тамбур площею 1,5 м^2

Тимчасове житло складається з трьох модульних контейнерів які з’єднані між собою. План приміщення уявляє собою повноцінне житлове приміщення. Житло має свою повноцінну кухню з обідньою зоною загальною площею 9,7 м^2. Кухня обладнана всім необхідним для приготування їжі (Рис.3.3.1.).

Рис.3.3.1. Загальний вигляд кухні

Зазвичай санвузол в тимчасовому житлі передбачається на житловий блок, але у магістерському проекті було вирішено що проектуємо тимчасове житло має свій санвузол на сім’ю, загальною площею 6,7м^2 Санвузол обладнано: душовою, раковиною, унітазом, а також пральна машиною та сушаркою для рушників (рис.3.3.2.).

Рис.3.3.2. Загальний вигляд санвузла

Тимчасовий будинок розрахований на сім'ю з двома дітьми (можливо розміщення додатково у вітальні). Майстер спальня передбачається 12,2 м^2, обладнана двоспальним ліжком, місткою шафою, великим дзеркалом та двома приліжковими тумбами (рис.3.3.3.).

Рис.3.3.3. Загальний вигляд майстер-спальні

Дитяча кімната розрахована на двох мешканців, та обладнана двоповерховим ліжком, робочою зоною на два місця та двома великими шафами (рис.3.3.4.; 3.3.5.).

Рис.3.3.4. Загальний вигляд дитячої кімнати

Рис.3.3.5. Загальний вигляд дитячої кімнати

Вітальня загальною площею 10,6 м^2. Вітальня обладнана телевізором, диваном, який може забезпечити два додаткових спальних місць, та журнальним столом. Також в домі передбачено передпокій 6,1 м^2. (рис.3.3.6.).

Рис.3.3.6. Загальний вигляд передпокій

Також важливим плюсом є комора в житловому блоці площею 4,8 м^2 для зберігання речей.

3.4. Стилістика, меблі, оздоблювальні матеріали та освітлення інтер'єру приміщення.

Кімната запроектована для сім'ї з двома дітьми, авторська концепція дизайну полягає у використанні принципу еко-дизайну з сучасними елементами мінімалізму. В магістерському проекті застосовані принципи еко-дизайну, а також стійкого дизайну, а також використання будівельних та оздоблювальних натуральних матеріалів, що мають найбільш ефективні та прийнятні споживчі, екологічні та економічні характеристики.

Для дизайну інтер’єру тимчасового житла був обраний стиль мінімалізм. Цей стиль не передбачає нічого зайвого, лише саме необхідне для підтримання гідного образу життя.

Так як житло є тимчасовим, та передбачається зміна мешканців 2 рази на рік, то інтер’єр повинен бути багатофункціональним та не прив’язаним до конкретних мешканців, адже бути універсальним. Колірна палітра нейтральна та стримана; інтер'єр гранично простий, у приладдях та елементах декору немає жодних надмірностей (рис.3.4.1.).

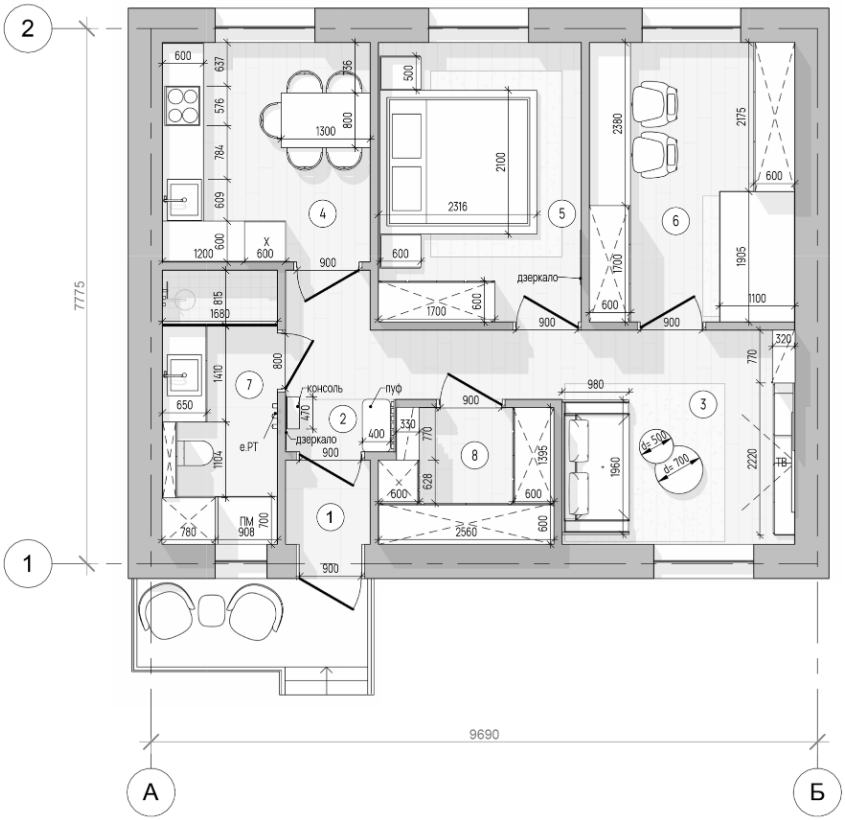

Рис.3.4.1. План меблів

Штучне освітлення житлового блоку представлено: у кухні 9 вбудованих світильників, для якісного виконання кухонних робіт, та одна центральна люстра над обіднім столом; у житловій кімнаті; 9 вбудованих світильників та два світильника над приліжковими тумбами; у санвузлі передбачено 3 вбудованих світильника та дзеркало з підсвіткою; у тамбурі передбачено 1 вбудований світильник; 4 вбудованих лампи у передпокої; у дитячий кімнаті передбачено 10

вбудованих світильників. Штучне освітлення у зоні вітальні представлено: 6 одного типу, що вбудовані, та 1 настінний світильник над диваном.

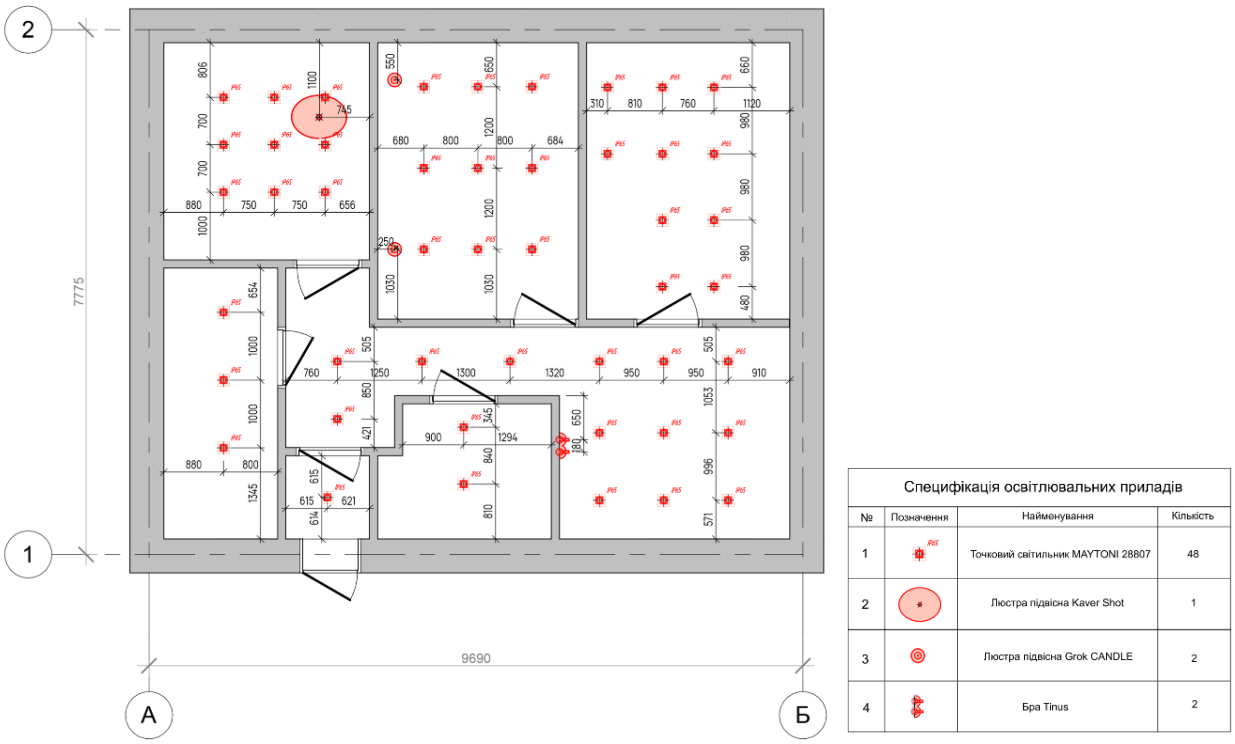

Рис.3.4.2. План освітлення

У цьому інтер’єрі для облицювання підлоги використані: ламінат та керамічну плитку.

Ламінат вважається стійким до зношування, витримує і тиск і навантаження, не залишає на собі слідів. Також він відносно вологостійкий, легкий при укладанні, довговічний, простий у догляду та нешкідливий для людей.

Керамічна плитка надзвичайно легка у обслуговуванні, вологостійка, вона не поглинає та не накопичує пил, різноманітність кольорів та узорів. А найголовніша перевага – це дуже міцна, високий термін експлуатації.

Стіни покриті фарбою. Це найдешевший варіант покриття стін, велика палітра кольорів та відтінків, рідко вигорає, порівняно зі шпалерами, деякі види фарб можна мити, а також, стійка до впливу кігтів тварин.

Кухня та шафи виконані з ДСП - досить низьким у вартості матеріалом, водонепроникним, механічно та термічно стійкий, простим у догляду, стійким до ударів та стирань; та має різноманітність кольорів та текстур.

Інші меблі з масиву дерева мають також багато переваг. Наприклад: вони дуже міцні та стійкі до механічних пошкоджень, адже виготовляються зі щільних дерев'яних блоків, екологічно чистий матеріал, кожна дошка має свою унікальну текстуру та легко відновити, якщо вони пошкодяться.

Висновки до розділу 3

На проектну частину магістерської роботи було обрано розробляти інтер'єр для типової житлової одиниці в тимчасову таборі у Віньковецькій селищній громаді Хмельницького району Хмельницької області. За типовий план був обраний житловий будинок на родину 4-5 осіб, загальною площею 67,7 м^2 із робот кафедри архітектурного проектування цивільних будинків та споруд КНУБА.

Табір для переселенців складається з блокованих житлових одиниць. Житловий модуль є одно поверховим, розрахований на 1 родину. Запроектовані житлові будинки передбачаються із модульних конструкції.

Головна концепція художньо-декоративного оздоблення інтер'єру тимчасового житла полягає в тому, що інтер'єр повинен відповідати таким якостям як: гідність, комфорт та бюджет. Тому був обраний стиль мінімалізм, для створення комфортного але не дорого житла. Цей стиль не передбачає нічого зайвого, лише саме необхідне для підтримання гідного образу життя.

Так як житло є тимчасовим, та передбачається зміна мешканців 2 рази на рік, то інтер'єр повинен бути багатофункціональним та не прив'язаним до конкретних мешканців, адже бути універсальним. Колірна палітра нейтральна та стримана; інтер'єр гранично простий, у приладдях та елементах декору немає жодних надмірностей.

Головна ідея інтер'єру полягає в тому, що тимчасове житло повинно асоціюватися у людей з їх домом. Концепція базується на комфорті мешканців, яку надає їм протилежний вигляд споруди від загальноприйнятих тимчасових таборів. Саме ця протилежність буде слугувати більш комфортнішому перебуванню мешканців та сприятливо впливати на психологічний стан людей.

Концепція дизайну тимчасового житла для внутрішньо переміщених осіб ґрунтувалася на намірі створити привабливий, але нестандартний простір. Для реалізації цієї ідеї були використані новітні технології, останні тенденції та екологічно чисті матеріали.

РОЗДІЛ 4. ХУДОЖНЯ РОБОТА В МАТЕРІАЛІ: ЖИВОПИС

4.1. Аналіз досвіду створення художньої роботи в матеріалі.

Концепція художньої роботи базується на квітковому натюрморті. Натюрморти з квітами як доповнення до зображення спочатку є рукописами і з'являються на середньовічних голландських картинах. Згодом з’явилися живописні натюрморти виконані олійними фарбами. Основними елементами яких були квіти троянд. Дослідники вважають, що вони мали помітний позитивний вплив на свідомість жителів міст, де життя було напруженим через щоденне виживання, смерть дітей і родичів, очікування втрат і покарання за гріхи, скоєні за життя. Рослини та квіти в міфічній свідомості віруючих були нагадуванням про Едемський сад та життя без горя. Віруючі дуже любили кущі троянд, тому їх оберігали, незважаючи на відсутність практичного застосування. До старого куща троянд, який з часом перетворився на маленьке деревце, ставилися з такою повагою, що поруч з ним була побудована каплиця. Троянди, коли кавалери придбали умовну фортецю, стали головними дійовими особами світського проведення часу придворної культури, а дівчата, переносили рожеві кущі в образ Мадонни і стали сприйматися як натяк на прийдешні страждання Христа [].

Пізніше увагу художників привернули інші квіти, такі як півник. Прикладом є портрет невідомого молодого чоловіка з багатої родини дійшов до 20 століття за оригінальним триптихом. Це було частиною великого плану, в якому Мадонна з дітьми була поміщена в центр, а портрети подружньої пари (чоловіки і жінки в молитовних позах), які повернулися до Мадонни, були спрямовані в бік. Реставрація та очищення дубових дощок цієї роботи призвели до несподіваних відкриттів. Ханс Мемлінг, колишній автор триптиху і колишній учень Роджера ван дер Вейдена, прикрасив зворотний бік чоловічого портрета і представив натюрморт з чистих квітів латаття, білих лілій і півників. На звороті портрета дружини молодої людини, ймовірно, був зображений натюрморт з квітів. Дослідники визнали, що глечик був виготовлений з італійської майоліки з монограмою Ісуса і хрестом

поруч з ним, і що квітка мав символічний натяк на непорочне зачаття, вказуючи на майбутню скорботу Мадонни і її розп'ятого сина [].

Відомо, що квітковий натюрморт як жанр був розвинений у південних Нідерландах дещо раніше, ніж у північних штатах. Можливо, це було пов'язано з декоративним напрямком мистецтва Південної Голландії, де серед місцевого виробництва переважало виробництво аляскинських килимів з рослинами і різних сюжетів з рослинними бордюрами.

Непрямим проявом декоративних якостей місцевого мистецтва стала концентрація майстрів квіткового натюрморту в місті Антверпен, відомому культурному і художньому центрі маньєризму і раннього бароко. Саме в Антверпені працював Ян Брейгель Старший ("Оксамит", 1568-1625), що вважається одним з основоположників натюрморту з квітами як жанру голландського живопису.

На відміну від Фландрії, квіткові натюрморти в північних штатах з'явилися пізніше. Він був тісно пов'язаний з іноземними художниками, як фламандцями за походженням, так і їх учнями. Голландські художники деякий час перебували під впливом фламандських художників і їх композиційних схем. Однак розвиток природознавства та ботаніки, перевезення заморських квітів та екзотичних рослин до північних Нідерландів сприяли процвітанню квіткового натюрморту в цьому регіоні. Вона не була зосереджена лише в 1 центрі, а розвивалася в таких містах, як Делфт, Дордрехт, Утрехт, Мідделбург, Харлем та Амстердам.

Композиція натюрморту з квітів спочатку була схожа на композиції майстрів Південної і Північної Голландії. Це ретельно підібраний букет, який можна розмістити в вазах і кошиках різного призначення. Художники робили не лише різні зображення ваз і квітів, а також їх розміщення в архітектурних нішах і вікнах. Щоб піти від одноманітності, вони стали додавати метеликів, комах, ящірок, іноді домашніх тварин і птахів. Зв'язок з колоніями і тропічними місцями подарувала голландцям черепашки тропічного моря. Вони почали збирати їх, додаючи в натюрморти з квітами або створюючи натюрморти тільки з зображеннями черепашок.

Квіти-зручний і корисний об'єкт для зображень. Вони не пересуваються у вазах або кошиках, приємно пахнуть і не вимагають таких розваг, як нудні портретні моделі. Зів'ялі квіти можна легко замінити новими і свіжими. Вони є постійними об'єктами для замальовок, і на ранніх стадіях розвитку натюрморту їх відтворювали чисто реалістично.

Наявність квіткових малюнків в холодну пору року дозволило нам малювати квіти взимку або навесні задовго до періоду цвітіння. Натюрморт із зображенням квітки почав змінюватися і набувати рис штучної декоративності. У той час з'явилися натюрморти із зображенням квітів, які дозволяли нарахувати 20-30 різновидів квітів, причому дати їх цвітіння абсолютно не збігалися. Адже художники складали букети не з живих квітів, а з власної колекції допоміжних картин, і черговий натюрморт розглядався суто декоративно, як штучний знак рослинного світу, як ознака багатобарвності природи.

Особливою популярністю користувалися зображення екзотичних квітів. Художники отримали частину замовлень на створення натюрмортів з квітами від садівників і ботаніків, які вирощували зразки незвичайних квітів протягом певного періоду часу. Відтворення і майстерність володіння знайомими квітами були оцінені по достоїнству. В історії відомі випадки, коли суд штатгальтера того часу виплатив художнику безпрецедентну суму в тисячу (1000) гульденів за майстерний квітковий натюрморт знаменитого художника Амброзіуса Босгарда.

4.2. Концепція художньої роботи

Художня робота виконана маслом. Концепція художньої роботи натхненна творчістю майстра Золотого віку іспанського живопису – Хуана де Арельяно. Він спеціалізувався на квіткових натюрмортах, цьому піджанру, що виділяється в рамках натюрморту, надавалося неймовірно величезне значення у Фландрії, звідки він поширився рештою Європи, особливо його шанували при іспанському королівському дворі. Художник вплинув на весь європейський живопис.

Майстер народився на Санторказі, неподалік Мадрида. Він був учнем Хуана де Соліса. У ранній період виконував на замовлення релігійні сюжети. Можливо,

роботи з декору свят та палаців, які виконував Хуан де Соліс, розбудили у молодого художника бажання спробувати себе у жанрі натюрморту. Звернувшись до квіткових натюрмортів вже в зрілому віці, Арельяно спочатку наслідував фламандських живописців (таких як Даніель Сегерс) та італійських художників (таких як Маріо Нуцці), Хуан де Арельяно вважався винятковим у цьому питанні. Але згодом виробив свою індивідуальну манеру, де простота і невигадливість композиційного рішення органічно поєднувалися з декоративною виразністю колориту.

Серед найвідоміших творів де Арельяно – «Букет квітів» (близько 1660 р.) та «Гірлянда з квітів, птахів та метеликів», які в даний час виставлені у Луврі. Він також писав картини для Різниці церкви Сан-Херонімо-ель-Реаль Мадрида. Музей Прадо зберігає цікавий репертуар.

Ще один цікавий набір натюрмортів виставлений у Королівській академії образотворчих мистецтв Сан-Фернандо, ще одна чудова ваза перед дзеркалом виставлена в Музеї образотворчих мистецтв Корунья. Особливо амбітний натюрморт належить Музею образотворчих мистецтв Більбао. Музей Серральбо проводить «Концерт птахів із квітами», і ще один приписується йому у Музеї романтизму в Мадриді.

Рис.4.3.1. Приклад робот Хуан де Арельяно

У картинах виявилися тонкий ліризм і блискуча мальовнича майстерність Арельяно і відобразилися характерні риси іспанського натюрморту – затемнене тло, продумана врівноважена композиція. Художник ретельно вимальовує кожен листок і пелюстка, даючи можливість відчути «тихе життя» квітів. Але, незважаючи на велику кількість подробиць і дрібних деталей, натюрморт не виглядає перевантаженим. Сам живопис легкий і прозорий.

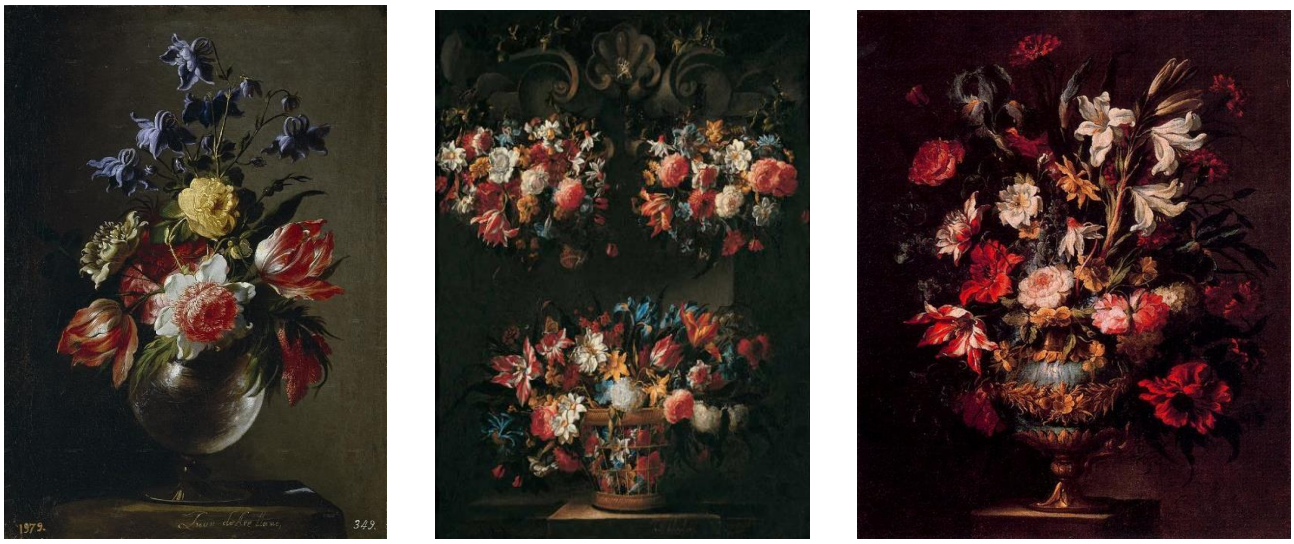

Рис.4.3.2. Приклад робот Хуан де Арельяно [].

Квітковий реалізм можна пояснити тим, що Арельяно відтворював картини життя, він мав великий добре доглянутий квітник і сад. Ботаніки стверджують, що на картинах квіти різної пори року, що неможливо виконати без сучасних технологій парникових квітників. все ж таки, що Арельяно становив ескізи моделей кольорів без урахування сезонної логіки. Арельяно був мало вивчений експертами до двадцятого століття, коли жанр натюрморту відновив популярність його серед колекціонерів своєю декоративною цінністю [].

Усі роботи художника мають одну відмінну рису. За здається недбалістю і деякою хаотичності, з якою розташовані квіти на його роботах, що займають практично весь простір його картин, ховається ретельно продумана і дуже тонка симетрія. Величезне розмаїття представлених з його роботах видів квітів чудово помітно і відоме, які свіжість завжди створює відчуття, що квіти були зрізані кілька

хвилин тому. Все це надає роботам де Арельяно неймовірну яскравість та достовірність.

Художня робота була натхнена квітковими натюрмортами. Головна місія і концепція проєкту художньо-декоративного оздоблення житла для переселенців це максимальне наближення до умов схожих з місцем постійного проживання. Квіткові натюрморти створюють затишну атмосферу в приміщені, саме тому ця концепція була обрана на художню роботу.

Тимчасове житло повинно асоціюватися у людей з їх домом. Концепція базується на комфорті мешканців, яку надає їм протилежний вигляд споруди від загальноприйнятих тимчасових таборів. Саме ця протилежність буде слугувати більш комфортнішому перебуванню мешканців та позитивно впливати на психологічний стан людей. Тому художня робота повинна сприяти формуванню затишної домашньої атмосфери.

4.3. Засоби, прийоми, композиційне рішення художньої роботи в матеріалі

Художня робота повинна знаходитись в гармонії з інтер’єром та необхідно щоб картина створювала затишок та допомагала мешканцям відчути комфорт та відчуття дому. Композиція художньої роботи це натюрморт, який складається з яблук, книг, горщика, скляної вази та глиняної вази з букетом квітів. Центр картини це глиняна ваза з квітами.

Робота виконана в техніці накладання мазків мастихіном, для створення більш глибокого об’єму. Щільно накладені мазки мастихіном вибудовують об'єм кожного предмета, відтворюючи віддзеркалення світла на поверхнях. Заглиблені в сюжет масляні мазки втілюють живописну гармонію. Яблука та книги додають композиції глибини і розумової насиченості. Горщики завершують картину, додаючи текстурний відтінок і витончену структуру.

Теплі тони масляних фарб створюють атмосферу затишку та емоційного насичення. Кожна квітка має свою власну виразність та створюють атмосферу власного будинку.

Рис.4.3.1. Моя художня робота

При створенні художньої роботи були використані такі інструменти і техніки як:

- використання яскравих та насичених кольорів, щоб передати живу красу квітів;

- збалансоване поєднання теплих і холодних тонів для створення гармонії в колірній палітрі;

- використання техніки плавних і щільних мазків, щоб передати реалістичність кольорів і їх текстур;

- розташування вази з квітами в центральній частині полотна створює акцент;

- баланс таких елементів, як яблука, горщики та книги, щоб створити гармонійну врівноважену композицію;

- детальне зображення кожної квітки, стебла та листя для вираження натуралізму;

- гра світла і тіні на поверхні кольорів і предметів, щоб відтворити об’ємність і глибину;

- розташування джерела світла таким чином, щоб він підкреслював важливі елементи і створював настрій;

- ретельне розміщення кожного елемента в залежності від його візуальної ваги і ролі в композиції;

- внесення динаміки в композицію за рахунок невеликого зміщення і нахилу об'єкта;

- змішування різних текстур, таких як гладкі (квіткові пелюстки, листя), матова (поверхня яблука і структура глиняного горщика);

- використання тонких змін в кольорах і відтінках, щоб створити атмосферу тепла і затишку в художній роботі.

- використання різної колірної температуру, щоб передати різні відчуття;

- використання контрасту між формою та текстурою, такими як м'якість квітки та твердість глиняного горщика;

- асиметрія в розташуванні предметів для додання природного зовнішнього вигляду;

- плавний перехід і менша деталізація віддалених частин для посилення глибини;

- підбір кольорів та об'єктів, що відображають певний настрій або емоцію;

- поєднання м'яких форм квітів з жорсткими лініями книг і горщиків, щоб створити динамічне протистояння;

- варіації текстур і штрихів для посилення дотику кожного елемента;

- використання кольорів з певною актуальністю або символікою для збагачення семантичного змісту;

- створення взаємодій між кольорами та іншими елементами, щоб підкреслити концептуальні аспекти.

Висновки до розділу 4

Концепція художньої роботи натхненна творчістю майстра Золотого віку іспанського живопису – Хуана де Арельяно, майстра квіткового натюрморту. Усі роботи художника мають одну відмінну рису. За вдаваною недбалістю і деякою хаотичності, з якою розташовані квіти на його роботах, ховається ретельно продумана і дуже тонка симетрія. Величезне розмаїття представлених в його роботах видів квітів виглядають завжди надзвичайно свіжими.

Власна художня робота для оздоблення тимчасового житла виконана олійними фарбами в техніці накладання мазків мастихіном, для створення більш глибокого об’єму. Щільно накладені мазки мастихіном вибудовують об'єм кожного предмета, відтворюючи віддзеркалення світла на поверхнях, втілюючи живописну гармонію. Яблука та книги, горщик додають композиції глибини і семантичного насичення. Поєднання рослин і фруктів із предметами (горщик, книги) збагачують роботу, додаючи текстурний контраст.

Теплі тони масляних фарб створюють атмосферу затишку та емоційного насичення власного будинку.

ВИСНОВКИ

Дослідження наукових праць попередників показало, що проблемою тимчасового житла займались багато науковців, але виявлено що проблематика художньо-декоративного оздоблення тимчасового житла, недостатньо розкрита.

Аналіз теоретичних джерел у галузі проектування тимчасового житла дозволив стверджувати, що житлове тимчасове середовище для проживання повинне гарантувати головні функції житла: харчову, робочу, освітню, відпочинкову, виховну та навчальну, для особистих потреб, оздоровчу, щоденних робіт – це все проектують у відповідних зонах з дотриманням вимог залежно від типології тимчасового житла.

Виявлено, що етапи проживання мають три спрямування: побутове, тобто харчування, прибирання, процеси зберігання одягу; громадсько-соціальне, тобто комунікації, релаксація, особисті роботи; життя-забезпечувальне, тобто здоровий сон, зарядка, харчування, догляд за собою, лікування.

З’ясовано, що при проектуванні тимчасового житла необхідно дотримуватись рекомендацій стосовно покращень соціальних умов: необхідні зони та приміщення; залежно від типу тимчасового житла дотримуватись особливостей проектування; транзитні зони по можливості ізолювати від спільного вжитку; створювати комфорт; використовувати перегородки; звертати увагу на ергономіку людини щодо меблів, ванних та житлових кімнат, кухонних меблів та мінімальних площ, габаритних проходів; необхідно передбачити окремі приміщення для побутової роботи.

Аналіз сучасної дизайнерської практики та теоретичних джерел виявив засади для методичних рекомендацій, наукових підходів, закономірностей проектування для певного типу тимчасового житла.

Виявлено що, приміщення для тимчасового розміщення має обмежену кількість кімнат і прагне поєднати окремі функції та компенсувати відсутність деяких послуг загальними службовими одиницями (кухня, душ, пральня, інші підсобні приміщення).

На території тимчасового табору передбачається зони особистих інтересів (сон, робота) і спілкування (їжа, відпочинок, прибирання). Наповнення мотивів як важливої частини інтер'єру в основному визначається функціональним призначенням приміщення.

Тематика інтер’єру поділяється на групи відповідно до призначення. Виявлено що функціональні вимоги визначаються з урахуванням призначення об’єкта та процесів, які там відбуваються. Залежно від цього підбирається тип меблів, а також спосіб і план її розташування.

Досліджено що продуманий дизайн інтер'єру та затишна атмосфера - найважливіші вимоги до комфорту тимчасового житла. Проаналізовано функціональну схему, створену з урахуванням складних технологічних процесів у гуртожитку. Для ефективного планування простору різні кімнати гуртожитку групують за функціональними ознаками. Це дозволяє організувати чіткі технічні зв'язки між приміщеннями, відповідати санітарно-гігієнічним і протипожежним вимогам, сприяти зручності використання і навіть підвищити рівень комфорту у домі.

Виявлено що деталі життєвого середовища, в якому живуть переселенці, визначаються складним і цілісним співвідношенням індивідуального і колективного. Головним викликом і проблемою є створення відповідного середовища, яке б дозволило забезпечити гідне середовище проживання.

На проектну частину магістерської роботи було обрано розробляти інтер’єр для типової житлової одиниці в тимчасову таборі у Віньковецькій селищній громаді Хмельницького району Хмельницької області. Кімната запроектована для сім’ї з двома дітьми, авторська концепція дизайну полягає у використанні принципу еко-дизайну з сучасними елементами мінімалізму. Застосовано етнічні елементи, тому що саме в традиційних інтер'єрах та архітектурі якнайкраще проявлені принципи еко-дизайну, а особливо стійкого дизайну, а також використання будівельних та оздоблювальних натуральних матеріалів, що мають найбільш ефективні та прийнятні споживчі, екологічні та економічні характеристики.

Художня робота виконана олійними фарбами в техніці накладання мазків мастихіном. Сюжет, зображення квіткового букету із предметами побуту та відповідно підібрана кольорова гама створюють атмосферу затишку, емоційного насичення, комфорту власного будинку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абизов В. Теорія розвитку архітектуро-будівельних систем, КНУКіМ, К.: 2009, 240 с.
2. Авдєєва Н.Ю., Кириленко М.О. Підхід до архітектурно-планувальної організації тимчасового житла для внутрішнього переміщення осіб. Проблеми розвитку міського середовища. КНУБА,К.:2017. Вип.3(19). С.3-9
3. Ашеров, А, Дизайн і Ергономіка. Термінологічний словник, НТМТ, Харків:2009, 103 с.
4. Банько В.Г. Будівлі, споруди, обладнання туристських комплексів та їх експлуатація. Навч. посібник. К.: Центр 1.Т., 2006. 292 с.
5. Білодід Ю. М., Поліщук. К. Основи дизайну : навч. посіб.: Парапан, 2004. 240 с.
6. Безносюк В.А. Організаційно-економічне та інформаційне забезпечення розвитку готельного комплексу в регіонах України: Автореф. дис. канд. екон. наук: 08.10.01. НАН України, Інститут регіональних досліджень. –Львів, 2001. 19 с.
7. Бородич Л.В., Кириленко М.О. Сучасний теоретичний та практичний досвід спорудження тимчасового житла для ВПОП: Тези 75-ї наукової конференції професорів, викладачів, наукових працівників, аспірантів та студентів університету. 2023. Том 2. С.57-59.
8. Гіббс Дж. Настільна книга дизайнера інтер'єру: пер. с англ. : Дж. Гіббс. М.:БММ АО, 2006. 112 с.
9. Грицюк Л.С. Інтер'єр: альбом-посібник до лекційного курсу «Проектування інтер'єрів житлових та громадських приміщень»: Вид-во Львів. політехніки, 2011. 108 с.
10. Голобородько В. М. Ергономіка для дизайнерів: підручник. Харків: ХДАДМ, 2012.378 с.
11. Голобородько В. М., Рубцов А. Л. Дизайнерська діяльність: Екологічне проектування. Науково-методичне видання. Під. Пер. Київ: УкрНДІДЕ, 2016. 196 с.

12.Єгорова Н. Стиль в інтер’єрі К.: Український медіа холдинг, 2010. 120 с.

13.Жмурко Ю.В. Композиція, Шубович С.О. Композиція. Конспект лекцій. Частина 2. Харк. нац. акад. міськ. госп-ва - ХНАМГ. Харків, 2010. 72 с.

14.Закіров М. Набутий досвід і перспективні проекти розв’язання житлових проблем переселенців. Україна: події, факти, коментарі. 2016. № 18. С. 43–46.

15.Король В.П. Типологічні аспекти тимчасового житла. Сучасні проблеми архітектури та містобудування. 2008. Вип.19. С.268-273.

16.Король В.П. Архітектурне проектування житла. Навчальний посібник. К.: ФЕНІКС, 2006. с.208 Бібліогр.: С. 204—206

17.Панфілов А.В. Особливості формування мобільної оселі для тимчасового перебування (кінець XX – початок XXI ст.): а. реф. дис. на здобуття наук, ступеня к. арх.: спец. 05.23.21 <(Архітектура будівель і споруд. Творчі концепції архітектурної діяльності". М, 2013. 26 с.

18.Книш В.І. Архітектурне проектування житла. Нотатки з досвіду архітекторапрактика Навчальний посібник. К.: КНУБА; А+С, 2012. 176 с.

19.Мигаль С.П., Дида І. А., Казанцева Т. Є. Біоніка в дизайні просторово-предметного середовища: навчальний посібник . Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. 228 с.

20. Мироненко В. П. Архітектурна ергономіка : підручник. Київ: НАУ-друк, 2009. 240 с.

21. Михайленко В.Є., Кащенко О.В. Основи біодизайну: навчальний посібник. К.: Каравела, 2018. 224 с.

22. Моздир, Микола Іванович. Українська народна дерев'яна скульптура [Текст] / М. . Моздир ; [відп. ред. П. М. Жолтовський] ; [АН УРСР, Музей етнографії та худож. промислу]. Київ : Наукова думка, 1980. 190, [1] с. : іл. Бібліогр.: с. 183-190.

23.Надгара В. І.,Проблеми вимушеної внутрішньої міграції населення в контексті концепції «суспільства ризику» . Укр. соціум. 2015. № 1. 160с

24. Олійник О.П., Гнатюк Л.Р., Чернявський В.Г. Основи дизайну інтер’єру: Навчальний посібник. (З Грифом МОН України. Лист № 1/11.2-351 від 19.01.11 р.) К.: НАУ, 2011. 228
25. Основи проектування інтер’єрів: курс лекцій. Ч. 2 / [Укл. М.Й. Маркович]. Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2016. 75 с.
26. Проскуряков В.І., Кубай Р.М., Проскуряков О.В. Конструювання та обладнання інтер'єрів : конспект лекцій / Нац. ун-т "Львів. політехніка". Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2014. 86 с.
27. Рижова І. С. Методи, принципи, підходи, до аналізу дизайнерської культури як умови гармонізації відносин людини, природи, суспільства. Гуманітарний вісник ЗДІА. 2016.
28. Стармер А. Колір. Енциклопедія Поради щодо колірного оформлення інтер'єру вашого будинку. КоЛібрі, 2005. 256 с.
29. Сьомка С.В. Ергономіка та ергодизайн : підручник. Київ : НАКККіМ, 2017. 604 с.
30. Туманов І. М. Рисунок, живопис, скульптура: навч. посібник. Львів : Аверс, 2010. 496 с.
31. Третяк Ю. В., Корпусова О., Клещова А. Основні закономірності формоутворення в органічному дизайні. Київ, 2016. 528 с.
32. Тонконог В.В. Використання освітлення як елемент формування дизайну в закладах харчування. Л.ХАРД, 2016. 78с.
33. Шкляр С. П. Ергономіка в архітектурі : конспект лекцій (для студентів 3 курсу денної форми навчання спеціальності 191 Архітектура та містобудування). Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. С. 55.
34. Шумега С. С. Дизайн : навч. посіб. К. : Центр навч. літератури, 2004. 300 с.
35. Солодько А. Захист соціально-економічних прав внутрішньо переміщених осіб: першочергові завдання для України: [звіт]. С.11 URL: https://cedos.org.ua/system/attachments/files/000/000/045/original/CSR_IDP.pdf

36. Балуєва О. В., Аракелова І. О. Шляхи вирішення проблем внутрішньо переміщених осіб: міжнародний досвід. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2015. № 12. С.5 URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2015_12_4
37. Гнесь І. П. Проблеми формування соціального житла в Україні. Сучасні проблеми архітектури та містобудування. 2008. Вип. 20. С. 273-282. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Spam_2008_20_36
38. Діхтяренко А. Потреби та проблеми внутрішньо переміщених осіб. 2016. URL: http://www.khpg.org/en/pda/index.php?id=1451930074
39. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо першочергових заходів реформування сфери містобудівної діяльності (проект)» URL: https://www.president.gov.ua/search?query.
40. Закон про переселенців — Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» від 20.10.14 р. № 1706-VII. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1706-18 77
41. Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб». URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1706-18
42. Balbek. (2022). Re:Ukraine. URL: https://www.balbek.com/reukraine
43. Hannover.de. (2021). Wohnen und Leben in Gemeinschaftsunterkünften und Wohnungen.
URL: https://www.hannover.de/Leben-in-der-Region-Hannover/Verwaltungen-Kommunen/Die-Verwaltung-der-Landeshauptstadt-Hannover/Dezernate-und-Fachbereiche-der-LHH/Soziales-und-Integration/Wohnungslosigkeit/Wohnen-und-Leben-in-Gemeinschaftsunterk%C3%BCnften-und-Wohnungen
44. 3-n.info. (2022). Flüchtlingssiedlung Steigerthalstraße, Linden-Nord. 2015. URL: https://www.3-n.info/index.php?q=themenfelder/praxisbeispiele/holzbau-in-niedersachsen/oeffentlicher-bau/fluechtlingssiedlung-steigerthalstasse-linden-nord.html
45. Making Heimat. (2022). Erstaufnahmeeinrichtung Essen. URL: http://www.makingheimat.de/fluechtlingsunterkuenfte/datenbank/erstaufnahmeeinrichtung-essen

46. Making Heimat. (2021). Betonshelter Ahrweiler. URL : http://www.makingheimat.de/fluechtlingsunterkuenfte/datenbank/betonshelter-ahrweiler
47. Making Heimat. (2022). Zentrales Auffangzentrum für Asylbewerber Ter Apel (NL). URL: http://www.makingheimat.de/fluechtlingsunterkuenfte/datenbank/zentrales-auffangzentrum-fuer-asylbewerber-ter-apel-nl
48. Making Heimat. (2022). Europadorf Augsburg-Hochzoll. URL: http://www.makingheimat.de/fluechtlingsunterkuenfte/datenbank/europadorf-augsburg-hochzoll
49. Ukrinform. (2021). Модульне містечко переселенців у Харкові: тимчасово-постійне аварійне житло. URL: https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/3038041-modulne-mistecko-pereselenciv-u-harkovi-timcasovopostijne-avarijne-zitlo.html
50. Portal Lviv. (2023). На заході розбудували модульне містечко: як тут живуть переселенці. URL: https://portal.lviv.ua/news/2023/02/09/na-sykhovi-rozbuduvaly-modulne-mistechko-iak-tut-zhyvut-pereselentsi
51. Just-add-water. URL: https://cutworkstudio.com/cortex-shelter